

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dneh po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 strah Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujine Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksandra
drova cesta št. 24, telefon 29-60.
Podružnica v Celju, ...

Št. 131 a

Ljubljana, sobota, dne 1. novembra 1930

Leto I.

Ponesrečen atentat na bolgarsko kr. dvojico

V bližini Plovdiva je bilo oddano šest streliv proti dvornemu vlaku, v katerem sta se peljala kralj in kraljica iz Burgasa v Solijo - Številne aretacije in preiskave - Sprejemne svečanosti v Soliji

Burgas, 31. oktobra. AA. Bolgarski kralj Boris in kraljica Jovana sta se izkrcala med salvami topništva. Zastopniki krajevnih oblasti so ju sprejeli z velikimi častmi. Kralj Boris in njegova soproga sta se odpeljala s posebnim vlakom v Solijo. Po vsej poti so postaje okrašene z italijanskimi in bolgarskimi zastavami. Bolgarska kraljevska dvojica prispe v Solijo danes zjutraj.

Dunaj, 31. oktobra. d. Iz Sofije so popoldne prispela poročila o nameravanem atentatu na dvorni vlak, v katerem sta se vozila bolgarski kralj Boris in kraljica Ivana. Atentat se je ponesrečil. Vožnja kraljevske dvojice od Burgasa po železniški progi preko Plovdiva ni bila brez incidenta. Ko se je dvorni vlak bližal postaji Manole v bližini Plovdiva, je bilo oddanih iz neposredne bližine na dvorni vlak okoli 6 streliv. Eden strel je ranil vojaško stražo v nogo, a drugi strel je zdrobil stražno puško. Vsa proga od Burgasa do Plovdiva je bila z vojaštvom močno zastražena, ker so varnostne oblasti še pravočasno doznale, da se pripravljajo od strani prevratnih elementov, v prvi vrsti od komunistov, napad na dvorni vlak. Dvorni vlak se na postaji Manole ni ustavil ter je naglo nadaljeval vožnjo proti Plovdivu. Dvorni vlak je točno po programu došel v Solijo ob 10. dopoldne. Kakor poročajo nadalje iz Sofije, je bolgarska policija bila informirana o atentatu na dvorni vlak, ki so ga baje organizirali komunisti iz Rusije. Policija je še preje izvršila mnogoštevilne preiskave pri raznih bolgarskih komuni-

stih, ki so v bistvu ostale brez vsakega pozitivnega uspeha. Izvršenih je bilo več aretacij.

Sofija, 31. oktobra. d. Bolgarska kraljevska dvojica je prispela točno ob 10. dopoldne v Solijo. Od kolodvora do katedrale, pot kakih 3 km, je vojaštvo najprej tvorilo gost in neprodiren špalir. Za vojaštvom so bila postavljena v špalirju vsa bolgarska patriotska društva. Sele za njimi je bil dovoljen dostop ostalemu občinstvu. Na vsej poti so morala biti po odredbi policije zaprta vsa hišna vrata, kakor tudi vsa okna. Prebivalstvo je kraljevski dvojici prirejalo ovacije. Še pred neposrednim prihodom kralja Borisa in kraljice Ivane je policija natančno preiskala vse hiše ob poti s kolodvora do katedrale.

Sofija, 31. oktobra. AA. Bolgarska agencija javlja, da je bolgarska kraljevska dvojica prispela ob 10. v Solijo. Ko je poseben vlak, s katerim sta se vozila kralj in kraljica privozila na postajo, je zasvirala godba obe narodni himni. Kralj je stopil iz vagona v generalni uniformi; oba, kralj in kraljica, sta bila jako dobre volje. Ko sta se pojavila, je med prisotnim občinstvom izbruhnil orkan navdušenja in burno klicanje in vzklikanje. Nato je predsednik vlade Ljapčev v spremstvu vseh članov vlade voščil kraljevski dvojici dobrodošlico. Istočasno so zabobneli topovi v pozdrav kralju in kraljici.

Od postaje po glavnih ulicah Sofije do katedrale in kraljevskega dvora se je nabrala velikanska množica ljudi, ki je popolnoma napolnila prostor do vojaškega

kordona. V dvorni čakalnici na postaji so se poklonili kralju in kraljici zastopniki oblasti in drugi odličniki, nato pa se je kraljevski par nekoliko odpočil od potovanja. Od postaje se je formirala kraljevska povorka, v kateri so bile delegacije iz vse države, in je bila obdana od vojaštva in orožništva. Vso pot je bil kraljevski par predmet ovacij. Narod je navdušeno vzklikal: »Živela kralj in kraljica!«

Navdušene množice ljudi so naraščale vse bolj, čim bolj se je povorka bližala slavoloku pri mostu. Tam je predsednik sofijske občine z vsem odborom sprejel kraljevsko dvojico in ji v kratkem ponudil kruha in soli. Kralj Boris se je zahvalil s kratkim govorom.

Sofija, 31. oktobra. AA. Bolgarska agencija javlja: Vesti o prihodu kraljevskega para so se takoj razširile po vsej državi. Na vsej progi med Burgasom in Solijo se je prebivalstvo zbiralo na postajah, ki jih je slavnostno okrasilo, ter je manifestiralo in pozdravljalo kralja in kraljico. Na postajah so visele bolgarske in italijanske zastave. Povsod so se videli grbi bolgarske in italijanske kraljevske hiše. Najlepše je bila seveda okrašena sofijska postaja kakor sploh vse sofijsko mesto.

Povorka je nato krenila dalje po ulici »Kraljice-matere Marije Luize«. Velika množica vojaštva in orožništva je komaj vzdrževala red, ker je navdušena množica neprestano pritiskala in grozila prebiti kordon.

Ko sta kralj in kraljica prispela pred katedralo, sta dobila blagoslov, med tem

ko sta šla v cerkev, pa so zvonili vsi zvonovi. Med cerkvenim obredom so nad mestom in nad katedralo letala letala v eskadrilji in njih formacija je tvorila začetne črke kralja in kraljice. Po končanem obredu je kralj izvršil pred kraljevskim dvorom pregled čet.

Sofija, 31. oktobra. AA. Obredu blagoslova zakona v cerkvi Aleksandra Nevskega so prisostvovali razen osebja jugoslovanskega poslanstva tudi člani jugoslovanske delegacije v mešani bolgarsko-jugoslovanski komisiji. Pri blagoslovu kraljevega zakona se je izvršil skrajšani obred. Ob vходу v cerkev so stali razen drugih tudi fašistični omladinci, ki so pri vstopu in izstopu kralja in kraljice fašistično vzklicali in pozdravljali z roko. Po končanem ceremonijelu je bil defile čet sofijske in drugih garnizij

Bolgarska agencija dementira

Sofija, 31. oktobra. AA. Bolgarska agencija poroča, da so vse vesti, da bi bilo oddanih več streliv na kraljevski vlak ali da bi celo bila vržena kaka bomba, popolnoma izmišljene. Bolgarska agencija nasprosi, da vse take vesti kategorično dementiramo.

Vse današnje svečanosti kakor tudi defile vojske so se izvršili v popolnem redu. Ni bilo nobenega incidenta. Kraljevski par je na ovacije, ki mu jih je prirejalo meščanstvo odgovarjal z balkona dvorca. Prvo dejanje kralja Borisa po poroki je bil podpis ukaza, s katerim je pomilostil 1500 obsojencev.

Jugoslaviji je potreben čim daljši mir

Važna izjava ministra Marinkovića dopisniku »New York Herald« - Jugoslovanske ceste niso za vojno - Odnosaji z Bolgarsko in agrarna fronta vzhodnih držav

Pariz, 31. oktobra. l. »New York Herald« prinaša v svoji pariški izdaji razgovor svojega posebnega poročevalca z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Vojislavom Marinkovićem. Poročilo se pod naslovom »Jugoslovanske ceste niso za vojno« glasi:

»Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković je v razgovorih z zastopnikom »New York Herald« odločno zavrnil vesti, ki se širijo v inozemstvu, da gradi Jugoslavija pota in železnice v zvezi s pripravami za vojno. Minister je naglasil okolščino, da njegova država ni imela zadostnih prometnih sredstev in da je bila zaradi tega prisiljena, da zgradi nova pota za svojo trgovino. Naravno je, je dejal g. minister, da postane vsaka važnejša cesta in železnica avtomatično tudi strateška, ker se po njih prevažajo tudi armade. Toda to ne pomeni, da so bili razlogi za graditev takšnih prometnih sredstev baš priprave za vojno, nego bile so v prvi vrsti trgovinske potrebe. V ostalem Jugoslavija ne bi mogla že zaradi primanjkovala kapitala graditi ceste, ki bi bile do cela strateške narave, posebno pa zaradi tega, ker je Jugoslavija nova država in so ji kot takšni potrebni čim daljši mir in čim boljši odnosaji z njenimi sosedi. To je naša določena linija odnosajev napram zunanjemu svetu in ta linija se ne bo spremenila, je dejal gospod minister.

Z ozirom na Bolgarsko je g. Marinković rekel: Naši odnosaji so normalni in po konferenci v Pirotu kot tudi po ureditvi naših medsebojnih odnosajev vzdolž meje so se prilike mnogo popravile in popravile se bodo še bolj, ko stopi v veljavo načrt o ustvaritvi nevtralne cone ob meji, ki se za enkrat še ni ustvaril. Nesporazum z Bolgarsko ima svoj izvor v tem, da obstojajo tam organizacije, ki mislijo, da morajo izživati na jugoslovanskem ozemlju nasilna dela, česar mi in naš narod v teh krajih, kot je razumljivo, ne moremo mirno prenašati.

Glede ustvaritve agrarne fronte v vzhodnih državah je minister dejal, da to

delo postopoma napreduje z namenom, da se koordinirata proizvodnja in prodajanje produktov. Mi v ničemer ne nasprotujemo uvozu ameriškega žita. Mi želimo, da prodamo svoje pridelke na sedanjih tržiščih po boljši ceni, nego se to dogaja sedaj, in da zgradimo boljše delujočo organizacijo v to svrhu. To je vse, je dejal gospod minister. Tretja konferenca, ki se je v zvezi s tem vršila v Bukarešti, je sklenila, da o vsem, kar se stori, stalno obvesti tudi ameriške producente, tako da bi se doseglo vzajemno razumevanje. Čim dobijo ta agrarna pogajanja definitivno obliko, se bosta Romunija in Jugoslavija začela pogajati s Českoslovaško in nato z ostalimi industrijskimi državami za racionalnejšo izmenjavo agrarnih z industrijskimi produkti. Ti posli še niso v toliko napredovali, da bi se dalo reči, ali se bo ta zamenjava izvajala na bazi konsignacij, kot je bilo sugerirano, ali na kakšen drug način.

H koncu pripominja dopisnik »New York Herald«: Glede načrta o jugoslovansko-romunski carinski uniji je še pre zgodaj, da bi se dalo reči, kako se bo ta izvedel. Obe državi stremita za tem, da ustvarita novo obliko sodelovanja, toda kako bo to sodelovanje izgledalo, to je vsekakor odvisno od porajajočih se razmer.

Angleški prestolonaslednik za Društvo narodov

»Vojna se preprečuje s postopnim ustvarjanjem ozračja mednarodnega sodelovanja«

London, 31. oktobra. AA. Snoči je angleški princ govoril na banketu, ki ga je priredila zveza Društva narodov na čast delegatom imperijalne konference o svetovnem miru. Princ je dejal:

»Dobro vem, da je v vseh deželah še vedno nekaj ljudi, ki menijo, da Društvo narodov ne bo moglo preprečiti druge uničevalne vojne. Naprosil bi te ljudi, naj mislijo malo globlje in pomislijo, da se vojna ne da preprečiti v 11. uri s takojšnjo in energično akcijo, temveč s postopnim in trajnim ustvarjanjem ozračja mednarodnega sodelovanja in zaupanja. Nadalje nastaja vprašanje, ali imajo ti ljudje v zameno Društva narodov kaj boljšega, kar naj bi zagotovilo svetovni mir in obnovilo blagostanje sveta. Imperijalna konferenca nudi najboljši prepričevalni dokaz, da je možno mednarodno sodelovanje na zelo široki podlagi. Tu je zastopana četrtina človeštva najrazličnejših plemen in jezikov, ki je vsa združena pod britansko krono na osnovi skupne tradicije in lojalnosti.

Ti narodi uživajo popolno civilno in politično svobodo. Njihova narodnost je ohranjena in se razvijajo popolnoma svobodno.

Če je že ena četrtina človeštva pokazala, da je resnična zveza neodvisnih narodov izvedljiva, je upravičeno uprjeti, da bodo storile tako tudi ostale tri četrtine sveta. Za britski imperij je življenjskega pomena, da pride do tega. Imperij ima meje na vseh kontinentih in oceanih in potrebuje svetovnega miru in ne samo lokalnega.

Tajnost enotnosti britskega imperija je popolna enakopravnost in svoboda vseh delov in brezpogojno spoštovanje medsebojnih obveznosti.

Kralj je poslal udeležencem slavja sporočilo, v katerem izraža upanje, da bo zveza Društva narodov skupno s sličnimi organizacijami v drugih državah zagotovila Društvu narodov podporo javnega mnenja, ki je tako življenjskega pomena za končni uspeh Društva.

Tri nadaljne žrtve v Maybachu

Pariz, 31. oktobra. AA. Iz Saarbrückena poročajo: V bolnici so podlegli nadaljni trije ranjenci maybaške katastrofe, tako da je število žrtev doseglo 98.

General Pangalos aretiran

Atene, 31. oktobra. AA. Atenska agencija javno aretirali. Uporniški pokret je popolnoma udušen.

Atene, 31. oktobra. AA. Atenska agencija javlja: Odkritje zarote generala Pangalosa je izzvalo nepričakovano iznenadenje v vsej državi. Po vestih iz vseh mest vlada povsod odličen mir in red. V Atenah so izvršene nadaljne aretacije.

Atene, 31. oktobra. n. O aretaciji generala Pangalosa smo izvedeli še tole: Vlada je zahtevala, da se vsi krivci brezobzirno in s primerno strogostjo kaznujejo. Vse krivce bodo postavili pred sodišče radi veleizdaje.

Nov umor med makendonstvujušimi

Sofija, 31. oktobra. AA. Snoči okoli pol 12. je v ulici Jedgareh Josuh umoril makedonstvujušči Trkov Marjanov makedonstvujuščega Nanasa Vitlarevega. Morilec je pobegnil. On je bil telesna straža Humalovskega in Klusevega. Umorjenec je star 28 let in je bil pristaš Mihajlova.

Znižanje odstotka pri odkupu inozemskih valut

Beograd, 31. oktobra. AA. Minister financ je sklenil, da se v slučaju odkupa inozemskih valut za dinarje zniža odstotek od tričetrt odstotka na pol odstotka. Če se od pooblaščenih banke zahtevajo devize za valute bo Narodna banka računala kot do sedaj tričetrt odstotka.

Odprava doklad gledališkim uradnikom

Beograd, 31. oktobra. AA. Predsednik ministrskega sveta je na predlog financ po zahtevanju ministra prosvete in ministra pravde podpisal sklep, da se uradnikom odsekov za računovodstvo centralnih gledališč v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ki sprejemajo dodatke na službo po čl. 43. zakona o organizaciji finančne uprave, ukinejo posebni dodatki na plačo, ki so jih sprejemali po odredbah pravilnika o posebnih dodatkih na plačo v denarju ali naravi državnih uslužbencev civilnega reda od 1. maja 1930.

Nušičeva »Gospa ministrica« v ljubljanski Drami

Ljubljana, 31. oktobra. Nocoj smo po daljšem predsedku spet enkrat videli komedijo priljubljenega srbskega pisatelja Branislava Nušića. V Lipahovi režiji so dali »Gospo ministrico« z gospo Juvanovo v naslovni vlogi. Vedrost preprostega humora, ki ves čas cika na ostro aktualno satiro, in živo podajanje stvari sta do konca vzdrževala občinstvo, ki je hišo docela napolnilo, v napetem veselju navdušenju. Bilo je mnogo smeha in mnogo aplavza.

Dan štednje

Pred šestimi leti je določil mednarodni kongres hranilnic, da bodi 31. oktober dan varčevanja. Pred šestimi leti je odlična mednarodna organizacija opozorila vse narode, da je treba varčevati, ker drugače ni rešitve. A mi smo ta klic čisto preslišali in 31. oktober je bil pri bogatih narodih dan štednje, ne pa tudi pri nas.

Neprimerno več vzroka za varčevanje ko drugi narodi pa imamo mi. Vsa naša gospodarska kriza izhaja vendar iz tega, ker nimamo kapitala. Tako bogata na naravnih zakladih je vendar naša zemlja, da bi morali vsi živeti ne samo v zadovoljstvu, temveč naravnost v bogastvu, če bi le malo bolj izkoriščali zemljo. A je ne moremo, ker nimamo lastnega kapitala. In ker nimamo kapitala, zato ne moremo dvigati iz zemlje zakladov, zato moremo to storiti le s tujo pomočjo.

Tuja pomoč pa je draga in bo vedno draga. Ni vendar pričakovati, da bi tujec zaradi naših lepih oči investiral v našo zemljo svoj denar. On ga nasprotno investira le zaradi dobička in sicer zaradi velikega dobička, ker nihče ne bo tvegval v tužno denar, če se mu obeta le majhen dobiček. Čeprav se tujemu kapitalu pri nas zelo dobro godi, včasih celo mnogo predobro, pa zaenkrat nimamo niti tujega kapitala dovolj na razpolago. Zato niti s tujim kapitalom ne moremo dobiti iz zemlje to, kar bi mogli.

Dvakratna nujnost je zato, da sami zberemo potreben denar za dvig zakladov naše zemlje. Da se gospodarsko osamosvojimo, je prva nujnost, da odpravimo pomanjkanje kapitala pa je druga nujnost. Edin od pomočnik, da vse to dosežemo, pa je varčevanje, ker samo na ta način pridemo do lastnega kapitala.

Veliko, silno veliko kapitala potrebujemo, zato pa moramo tudi mnogo, silno mnogo varčevati. Vsi brez izjeme moramo varčevati, od otroka v šoli pa do starca, ki se že poslavlja od sveta. Štednja, to je danes glavna nacionalna naloga, ker samo ona odpira pot do splošnega narodnega blagostanja. Zbirati kapital, zbrati velik nacionalen kapital je zato kategorična zapoved za vse nacionaliste, pa tudi za vse druge.

Varčevanje pa ima tudi nad vse velik moralen pomen. Varčevanje ne izvira iz stremljenja, da si kdo čim več nabere denarja, ker varčevanje nima z lakomnostjo nobenega opravka. Varčevanje je v tem, da kdo samega sebe premaga in se zaradi višjega cilja odreče užiku. Ne na slepo zapravljati težko prisluženih denarjev, temveč vsak krajevar dvakrat in tudi večkrat obrniti, predno se ga izda. Varčevanje je zato znak dobrega gospodarja, ki so vsi štedljivi. Ob pravem času si zbrati denar za hude čase, ta velika modrost je v varčevanju. Ob pravem času poskrbeti, da ima človek v potrebi denar na razpolago, to je postopanje prevdarnega človeka.

A te modrosti je bilo včasih pri nas že mnogo več, kakor pa je je danes. V vojnih časih je prišlo zapravljavanje in razmetavanje denarja v modo in še sedaj se tega nismo znali otrestiti. Mlado in staro boleha na tem in v vseh stanovitih vidimo isto napako. Koliko zapravi otrok denarja za razne sladkarije, ki vrhu tega še škodujejo njegovemu zdravju. Če bi mesto tega spravil vse te dinarčke v hranilnik in pustil, da se mu obrestujejo, ne bi bil ob koncu dijaških let brez denarja in imel bi sredstva, da si razširi svoj duševni horizont. In obrtniški vajenci! Če bi v pravem času varčevali, ne bi bili v skoraj nepremagljivi zadregi, kako otvoriti delavnico in pričeti na lastnih nogah ter delati za lasten račun. A tudi za odrasle je varčevanje edina rešitev. Koliko morajo nekateri preplačati vsako blago, vsako zavaranje, ker ne znajo štediti, če niso k temu naravnost prisiljeni. Če znajo vsi ti štediti na tuje povelje, bi mogli isto storiti tudi po lastni volji. Da pa postane volja tako močna, jo je treba k temu vzgojiti.

To pa je ravno namen propagande za varčevanje. Ona hoče dvigniti voljo ljudi, utrditi njih značaj in zato je varčevanje moralno. Če smo že zamudili šest let zaporedoma, da je minil za nas 31. oktober brez uspeha, pa ne smemo te napake več ponoviti in prihodnji 31. oktober mora biti tudi za nas dan varčevanja. Veseli znaki so tu, da bo to tudi doseženo, ker je propaganda varčevanja že postala del jugoslovanskega programa. Zato pa jugoslovanski nacionalisti na delo, da nas varčevanje privede do popolne gospodarske neodvisnosti.

Bratska češkoslovaška čustva do Jugoslovancov

Pomemben članek češkoslovaškega poslanika dr. Flidra v glasilu dunajskih Čehoslovancov

Dunaj, 31. oktobra. n. »Vidensky Deník«, organ češkoslovaške manjšine v Avstriji, prinaša članek sedanjega češkoslovaškega poslanika v Beogradu dr. Roberta Flidra, ki pravi o Jugoslaviji: Zdelo bi nekaj podrobnejšega povedati o Jugoslaviji, v kateri imam čast in zadovoljstvo zastopati našo državo. Mogel bi najti vzgledov in dokazov naših medsebojnih vezi v davni prošlosti, toda to bi preokračilo tesne meje takega članka. Hočem omeniti samo to, da so Čehi v Avstriji že pred vojno bili udeleženi pri sodelovanju naših in jugoslovanskih poslancev v dunajskem državnem zboru. Spoštovali smo in imeli radi Srbe iz stare Srbije kot junake in kot vzor požrtvovalne ljubezni do naroda. Družili smo se s Hrvati in Slovenci kot s slovanskimi brati v skupnem trpljenju in pod skupnim jarmom. Sedaj po vojni, ko smo se osvobodili, so prišli naši stiki do popolnega izraza. Razširile so se naše zveze in utrdilo se je vzajemno prijateljstvo.

Nov ponos naše trgovske mornarice

Danes se vrši v Southamptonu izročitev luksuznega parnika »Kraljica Marija«

Beograd, 31. oktobra. AA. Angleška paroplovna družba »Royal Mail« je obvestila naše faktorje, da se bo predaja velikega luksuznega parnika »Kraljica Marija« izvršila 1. novembra v Southamptonu. Predajo bodo z naše strani razen generalnega direktorja Banjica prisostvovali novoimenovani kapetan ladje kapetan V. Sumunković, inšpektor kapetan Manojlo Bote in glavni komisar sveta Jakšić. Preko Zagreba in Sušaka odpotujeta te dni dve skupini naših mornarjev v Southampton, tako

Ta vzajemnost je bila razširjena na vse smeri in vrste narodne delavnosti. Simpatije za Jugoslovane so pri nas tako velike, da vsaka tudi najmanjša vzpodbuda za poset Jugoslaviji, naj pride od koderkoli in od katerihkoli slojev, vzbudi tak interes, da predstavljajo naši izleti pravo poplavo za jugoslovanska mesta in kraje. Tu pa se kaže prav tak interes in iste simpatije. Vse naše udeležence in mnogoštevilne izletnike naših ekskurzij sprejemajo z odprtimi rokami in jim izkazujejo vso ljubezen in pozornost. Da bi to prijateljstvo imelo za obe strani tudi praktično vrednost, moramo naše vzajemnost izvesti tudi v gospodarskem in v vsem življenju obeh narodov. Sploh se moramo medsebojno hrabriti in si pomagati. Tako ne bo imel prav tisti, ki trdi, da so slovanski narodi pač sposobni, da ustanavljajo države, ne pa da jih ohranijo. To vero moramo s svojim delom stvarno dementirati.

Podrobnosti o zadnjem potresu v Italiji

Procesije ljudi, ki zapuščajo selišča - Blokirani seminaristi - Neizmerno razdejanje v kratkih 12 sekundah

Ankona, 31. oktobra. v. Potres, ki je včeraj zadel pokrajino med obalo Jadrana in zadnjim jugovzhodnim delom Apeninov, takozvanimi romagnolskimi Apenini, je bil katastrofalen, ako se oziramo na desetine človeških žrtev in stotine ranjenecv in na materialno škodo, ki presega sto milijonov lir. Danes so se začela širiti podrobnejša poročila iz vseh prizadetih krajev, ki jim je včerajšnja nesreča razdrila vse telefonske in brzojavne zveze in jih tako odločila od sveta. Povsod je nesreča prizadejala prebivalstvu velik strah in paniko. Ljudje so v silni razburjenosti pobrali iz svojih stanovanj svoje reči, po večini nepotrebne, in v celih procesijah romali iz vasi in trgov na polja, kjer so si postavili borme šotore ali se naselili v barakah in osamljenih nepoškodovanih hišah ter tam prebili prvo noč po potresu. Najhujše posledice potresa so se pokazale v Markah med mesti Fano, Floriano in Macerato.

V pokrajini Pesaro

V mestecu Fano se je sesulo več hiš in udrlo mnogo streh. Nekaj ljudi je bilo ranjenih, a hujšega ni bilo. V kraju Marotta je prav tako porušeni nekaj hiš. Tudi postaja je oškodovana. Pod ruševinami so našli trupla treh žensk, ki so jih že sinoči pokopali. Vse večjo škodo pa je prizadejala potresna katastrofa v mestu Pesaro. Tam je silno potresno valovanje trajalo 12 sekund. Mnogo hiš se je docela porušilo, še več se jih je na pol podrlo in so jih morali popolnoma izolirati. K sreči človeških žrtev ni bilo in tudi ranjenih je bilo le devet ljudi. Najbolj poškodovan kraj v pokrajini krog mesta Pesaro je Mondolfo. Vse hiše so podrle ali težko oškodovane. Tu so ruševine ranile 12 ljudi, neko dekle pa ubile. Trg Nolfi je nekoliko manj poškodovan, vendar so se skoraj na vseh hišah udrle strehe in na zidovih so se pokazale široke razpoke. Ranjenih je bilo v tem kraju šest ljudi.

Razdejanje v Senigalliji

Epicenter potresa — mesto Senigallia je najbolj trpelo. Potres je pretrgal vse telefonske in brzojavne žice ter električne provodnike, tako da je mesto ostalo tudi brez elektrike. Kordoni vojaštva vzdržujejo red, da se more čim bolj uspešno in naglo razvijati rešilno delo. Ura na zvoniku, ki moli iznad mesta, se je ustavila ob 8.17, zvonik sam se je naglil in bati se je, da se vsak hip vrne. Povsod na hišah in drugih objektih je opaziti razdejanje silnih potresnih valov in sunkov. Kakih 250 ranjenecv so prepeljali v bolnico, ki jo je ustanovil papež Pij IX. 23 ranjenecv se bori s smrtjo. V bližnji cerkvi so postavili mrtvaške odre in na njih leži preko 20 mrličev. In od časa do časa prinesejo kakšno novo žrtev, ki so jo izkopali izpod ruševin ali ki je izdihnila v bolnici usmiljenih bratov. Medtem se rešilna akcija nadaljuje. S prav posebno težavo so rešili petdeseterico seminaristov, ki so se znašli v vrsto seminarja, obdani krog in krog od samih ruševin. Izpod ruševin so šele po štirih urah trdega dela izkopali neko težko ranjeno učiteljico. Proti večeru so se potresni sunki, čeprav v manjši meri ponovili. Povzročili so strašno paniko posebno med ranjenci.

V Ankoni

V mestu Ankoni, italijanski trdnjavi ob zapadnem Jadrani in veliki pomorski bazi, je katastrofa napravila skoro prav tako veliko škodo kot v Senigalliji, le človeških žrtev in ranjenecv je bilo mnogo manj. Na trgu Roma se je sesula prečna stena prefekturne palače. V ulici Marsiglia je porušena cela vrsta palač in

stavb. Tudi sodna, vladna in občinska palača so zelo poškodovane. Ob morski obali je večina pomolov na pol razpadla. Neko ameriško ladjo, ki je bila privezana ob pomolu, je silno razburkana morje zagnalo ob pomol in jo nekoliko poškodovalo. Mornarji, ki so se bili s čolni raztresli po luki, so se z veliko naglico vrnili na ladjo, ker so jih valovi zelo ogrožali. Tudi v predmestjih je potres podrlo mnogo stavb, na deželi pa ne stoji več niti ena kolonska hiša pokonci.

Vlada je poslala nadzornika inž. Narboneja, da sestavi točno poročilo o katastrofi. Tudi sicer se rešilna akcija, ki so jo organizirale oblasti, polagoma uveljavlja.

Prejšnji potresi v Markah

Vse kaže, da je bila potresna sfera razdeljena v dva dela. Ena proga potresnih centrov je bila v jugovzhodnih Apeninih, druga pa pod morjem ob obali. Potres je objel Romagno, Marke in Umbrijo, do katastrofalnih posledic pa je prišlo le med obema potresnima središčema — v Markah. Ozemlje, na katerem je nastal potres, je že večkrat trpelo zaradi teluričnih pojavov. Največji potresi v poslednjih petih letih so bili 1. 1887, 1897. in v poletju l. 1916., ki je povzročil mnogo škode mestoma Rimini in Riccione. Potres, ki je včeraj zadel pokrajino Marke, je trajal prav za prav od 8.13 do 8.14 sek. do približno 8.31, le da je bil po večini manj občutljiv. Spočetka se je potres čutil v obliki valov, proti koncu pa v sunkih. Največjo silo je pokazal ob 8.17 in je v 12 sekundah povzročil vse razdejanje. V tistih sekundah je dosegel tudi najvišjo potresno stopnjo.

Novi potresni sunki

Rim, 31. oktobra. d. Ob 4.8 davi so v Ankoni in okolici občutili nov potresni sunek. Prebivalstva se je polotila panika. Ta potres ni povzročil večje škode. V cerkvi sv. Martina v Senigalliji je prvi dan potresa duhovnik pravkar opravil božjo službo, ko se je cerkev hudo zamajala. Cerkev se je deloma podrli ter je bilo več oseb pokopanih pod ruševine. V Ankoni se nahajajo še danes mnogi ponesrečenci pod razvalinami hiš.

Rim, 31. oktobra. d. Po privatnih poročilih je bilo v Ankoni nad 60 mrtvih in nad 300 oseb hudo poškodovanih.

Rim, 31. oktobra. AA. Po vesteh, ki so prišle davi iz potresnih krajev, je v Senigalliji samo 10 mrtvih in ne 20. Ranjenih je 275 oseb, od njih 23 hudo. V Ankoni so mrtve tri osebe, ranjenih pa 52. V sami Ankoni se ni podrli niti ena hiša, vendar so popokali vsi zidovi. V Pesaru in okolici je 24 ranjenih. Povsod je potrebna energična in hitra pomoč.

Ameriško posredovanje med Francijo in Italijo

Washington, 31. oktobra. n. Politični krogi trdijo, da je predsednik Hoover dal Gibsonu popolnoma proste roke glede posredovanja med Italijo in Francijo povodom otvoritvenih priprav za razorožitveno konferenco. Kljub temu pa državni departement ni prav prepričan, da bo to posredovanje imelo kaj uspeha. Gibson odpotuje v Rim, ker misli, da bo na ta način najbolje opravil svoj posel.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 31. oktobra. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Nestalo, najbrže deževno vreme. Temperatura bo padala.

Grško-turška pogodba in Balkan

Ankara, 31. oktobra. AA. Sinoči je po podpisu grško-turškega pakta predsednik grške vlade Venizelos sprejel zastopnike tiska. V svoji izjavi je med drugim rekel: Sestanek grških delegatov z grofom Bethlenom je bil popolnoma slučajen. Na vprašanje zastopnika Wolffovega urada, kako bo ta paket odjeknil v Jugoslaviji, je Venizelos odgovoril: Naši prijatelji Jugoslovani, ki vodijo pacifiistično politiko, podobno naši, bodo storili edino kar morejo, a to je, da pozdravijo to dela. Mi smo kakor tudi Turčija i balkanska i sredozemska država in imamo v tem enake interese baš kakor je tudi Jugoslavija i balkanska država i jadranska ter ima svojo posebno interesno sfero.

Na nadaljno vprašanje istega časnikarja, ali ne pomeni ta paket emancipacijo malih narodov od velikih je Venizelos odgovoril: Ne maram besede »emancipacija«, ker bi to utegnilo pomeniti, da bi bili mali narodi do zdaj vezani na velike. Ta paket znači, da smo zdaj na tem, da sami razpravljamo o svojih interesih.

»Ali je to prvi korak k balkanski uniji?«
»To je preveč povedano, vendar moramo imeti pred očmi, da prinaša ta paket zблиžanje med balkanskimi narodi.«

Fašistična propaganda po zgledu komunisticne

Pariz, 31. oktobra. »Temps« objavlja komentar k zadnjemu govoru g. Masaryka, v katerem našteva najprej osti, hi so v tem govoru naperjene proti Franciji, ter potem pravi: »Še eno dejstvo, ki ga je treba dožetati, je v tem, da ta govor ni samo glede revizije mirovnih pogodb, temveč tudi po svojih najmanjših podrobnostih odkrito za Nemčijo. Naj navedemo med drugim tudi ono mesto, ki je za zaveznika malo prijazno, ker se hočejo predstavljati nemške okrutnosti v času svetovne vojne kot obrekovalne vojne iznajdbe in laži. Kaj bi se reklo v Italiji, če bi ji naslovili isto formulo glede jugoslovanskih okrutnosti, radi katerih se pritožuje?«

Drugo mesto, ki ga je treba pomniti, je ono, kjer se predstavlja fašizem kot ideja in universalna doktrina, ki da zasluži po svojih vrlinah, da zmaga po vsem svetu. V zadnjih letih pa je tisk Italije rad naglašal, da fašizem ni izvožno blago. Toda že znago Hitlerjeve stranke so pozdravili kot dokaz, da fašizma ni mogoče smatrati več za čisto italijanski pojav, temveč da ima vsa svojstva, da se lahko razširi na druge kraje kot političen sistem, ki odgovarja vsem modernim potrebam. Mussolini napoveduje že sedaj, da se bo nekega dne vsa Evropa priključila fašizmu. Vse to pomeni, da bi naš kontinent utegnil dobiti v kratkem novo obliko propagande, ki bo sicer imela drugačen smisel kot komunizem, a se bo skušala uveljaviti vzporedno s propagando ruskih komunistov.

Na koncu podčrtuje »Temps« ono mesto v govoru, kjer je rečeno, da pot ekspanzije Italije more iti le proti vzhodu. Take besede pomenijo — zaključuje list — da si Italija pripravlja novo bodočnost v Levantu ter ima v načrtu kolonizacijo tega predela sveta.

Imenovanje pomočnika zunanjega ministra

Beograd, 31. oktobra. AA. S sklepom ministra za zunanje zadeve je postavljen za vršilca dolžnosti prvega pomočnika ministra zunanjih zadev g. Konstantin Fotić, kraljevski poslanik, za vršilca dolžnosti načelnika političnega oddelka pa Pavle Darović, svetnik v Londonu.

Strokovni izpiti in premestitve

Beograd, 31. oktobra. l. Danes so v ministrstvu gozdov in rudnikov polagali strokovne državne izpite za gozdne uslužbence II. kategorije. Med drugimi sta izpit položila gg. Nemčki Jan iz Guštanj pri Prevaljah in Josip Blaha iz Sv. Nedelje.

Bo odredbi ministra za gozde in rudnike je bil premeščen g. Virnik Fran, šumarski inženerski pripravnik I/9, s šumarske uprave v Vrhovini na šumarski odsek kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Zakon o policijskih uslužbencih

Beograd, 31. oktobra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev podpisal zakon o državnih policijskih izvršnih uslužbencih.

Razpisano mesto

Beograd, 31. oktobra. AA. Na osnovi uredbe o vzgoji dece je minister za prosveto sklenil razpisati mesto učitelja na zavodu za vzgojo dece v Slavonski Požegi. Prošnje se vlagajo pri ministrstvu prosvete do 15. novembra.

Nobelova nagrada za medicino

Stockholm, 31. oktobra. AA. Letošnjo Nobelovo nagrado za medicino dobi prof. Lansteiner z Rockefellerjevega instituta v New Yorku.

Pokojnine za svoje žrtev

»R 101«
London, 31. oktobra. AA. Kakor so sporočili v spodnji zbornici bodo vse vdove in otroci žrtev katastrofe zrakoplova »R 101« prejeli pokojnino. Podtajnuk za letalstvo je dejal, da je vlada sprejela ta predlog. Tozadavne odredbe bodo izdane brez vsake ožkosrčnosti.

London, 31. oktobra. AA. Danes je profesor Bairdston na sodišču izjavil, da je bil zrakoplov R 101 z novimi izpremembami v teži dovolj siguren za vožnjo.

Naša največja rana

Pojavi zadnjega časa na našem literarno-kritičnem polju ponovno pričajo, kako je karakter naroda — bodisi po svoji dobri ali slabi strani — stalen in vztrajen: kakor hitro so nam bila pota zaprta v strankarsko-politično borbenost, ki je dosihmal domalega zavzela in izžopala vse naše duhovne sile, aile, ki so edini manometer kulturnega stanja vsakega naroda pred velikim svetom, tako, da nam je preostajalo teh sil jedva toliko, da moremo gojiti svoje lepe umetnosti le še tako, kakor goji umetno vrtnarstvo svoje rastlinstvo v segrevanih gredicah, vse tako šibko, prozorno in malokrvno — ni ta naša borbenost usahnila, marveč je le preskočila na drugo predmetnost, na naše kulturno polje, posebič na naš splošni umetniški — kritični.

Trditve, kakršne čitamo v zadnjem času v tej panogi, pričajo to nad vse zgovorno.

Da se razumemo. Averzna, dobra stran te borbenosti, te naše aktivnosti je gotovo naša najsvežjša točka, naša agens, ob kateri smo rasli in se razvijali, da smo postali to, kar smo dandanes. To se pravi, ta naša borbenost je bila hvalevredna, v kolikor smo jo uporabljali za osamosvojitev in obranitev svoje bitnosti. Ali vendar te naše borbenosti reverzna stran, ki jo uporabljamo v svoji lastni krvi, vse to naše udejstvovanje na znotraj — je vse prej nego lepo in dobro. Ako pogledamo, kako se je ta boj vršil v našem političnem življenju, kako ganljivo smo negovali brutalnost, zavratnost in zavist, zbog česar smo od konca vojne dalje izgubili postojanko za postojanko, vidimo jasno, da se iste metode pojavljajo na našem splošno kulturnem polju, kjer povzročajo isto zmedo in ogabnost in ki nam ubijajo še tisto malce umetniško-stvarjalne sile, ki je najvažnejši saldo našega, kakor vsakega drugega naroda.

V mislih imam sledeče: Neka naših mesečnih revij je priobčila članek literarno-kritične vsebine. Takoj nato je izšel odgovor v drugi mesečni reviji. Ako primerjamo smeri obeh člankov in njuno miselno gravitacijo, vidimo antagonizem takega kova, kakršen bi bil v narodih s starejšo kulturo gotova nemogoč. V prvem, kakor v drugem članku sta si miselnost in smoternost tako diametralno nasprotni, pobijajoči se, da je vsak enoten zaključek obeh člankov nemogoč, da nima ne en ne drugi članek niti ene misli, na katere podlagi bi bilo mogoče ustvariti enoten kulturni nazor. Vsak teh člankov usiljuje čitatelja z zahtevno, da se mu moreš podrediti. A ker obema avtorjema ni mogoče verjeti, ne preostaja nesamosojnemu čitatelju, ki išče pouka, drugega, kot da se odloči za eno ali drugo smer, to pa z nujnostjo, da istočasno izloči drugo in jo odbije od sebe. Oni čitatelj pa, ki je količkaj samostojnega mišljenja, ta se bo obrnil od obeh takih docentov, pljumljal na njihove teze, — in najbrž ga obšla malodušnost, ker bo vedel, da ne bo šel resnice in objektivnosti ne na eni, ne na drugi strani. Če bi se pa hotel sam udeleževati na umetniškem polju, tedaj se bo zavedel že v naprej, kdo ga bo sodil.

A ne le to. Ta antagonizem ni le teoretičen. Skoro vedno je oseben in žaljiv ter očita idiotstvo, če ne kaj hujšega, če se mu ne pokoniš.

Jasno je vsakemu, ki količkaj pozna razvoj kulture našega naroda, da so te in take metode prenešene iz našega strankarsko-političnega življenja predzadnjih dni na umetnostno-kritično polje in da je ta zelj ena in ista: ako smo jo zatrli na eni njeni, se je pojavila samoposebi zopet na drugi njeni, kakor se pojavita osat in plevelj.

Posledica tega je, da postajajo pri nas razmere na splošno-umetniškem polju ravnotako zadušljive, kakor so bile ogabne prej v strankarsko-političnem življenju. Dandanes ne sedita niti dva naša tvorca, umetnika ali literata pri eni in isti mizi, dandanes so naša gledališča prazna. Nasprotno pa cvete kabaret vsepovod, na ulici, v kavarni, v naših kinih. O, tu ni praznote, da; tu se tere ljudstva. Od tod poplava s prevodi iz tujih literatur, s tujimi kruhom, ki si ga ne znamo pridelovati sami, na lastnih njivah. Narod pa, ki ne živi iz lastne duševnosti in tvornosti, je zapisan poginu.

Kje so tedaj vzroki te naše negativnosti, naše brezdušnosti, našega mrtvila, naše zle volje, ki vlada v krogih naše inteligence in ki nosi mestoma celo znak besne sektantske fanatičnosti in jezuitske gorečnosti v slabem pomenu besede, pa najsi prihaja ta veter od konservativne ali napredne smeri.

Nam manjka one blagorodnosti, notranjega plemenstva in gospodstva, ki sicer nikdar ne spregleda napak, ne svojih, ne tujih, ki nikdar slepo ne odpušča pravih grehov, — ki pa vendar optima fide popravlja in gradi, ne iz svoje koristljivosti, temveč iz svojega duševnega bogatstva, to pa vsepovod, kjer vidi nezadostnost in neboljnost. In brez te blagorodnosti ne bomo nikdar jedli iz sklade svoje lastne kulture, kot taki si ne bomo našli svojih duševnih potreb iz lastnih sil. Ako pa stoji stvari tako, potem ne moremo doprinese svetlu nobenega dolga naše kulturne bitnosti in kot take nas mora veliki kulturni svet črtati iz svoje evidence.

Zato je skrajni čas, da obrnemo svoj pogled vase, v svojo notranjost, da revidiramo svojo duševnost in svoj karakter, da izločimo iz njiju, kar nas stalno zastruplja in kar nas ovira, da ne moremo priti do enotnosti naše

Češko-slovensko pobratimstvo*

Današnji ozki bratski stiki med Jugoslavijo in ČSR imajo svoje krepke korenine v tradicionalnem češko-slovenskem pobratimstvu. Zgodovinska usoda je hotela, da smo bili mi Slovenci na jugu tisti del velikega jugoslovanskega naroda, ki je najpoprej prišel v ozke stike s probujajočim se bratskim narodom češkim na severu, in od njega je prejel kulturne dobrine in narodno zavest na slovanski jug. Prvi naši slovničarji so šli v šolo k češkim tovarišem, tako da smo imeli Slovenci že prve slovnične skrbno sestavljene po strokovnjaškem češkem vzorcu. Naš Kopitar, učenjak svetovnega slovesa na dunajski dvorni knjižnici, je bil zvest tovariš čeških učenjakov, naši pesniki in pisatelji Prešeren, Čop, Vraz itd., so bili v stalnih stikih s slavizmi Čehi. Leto 1848. je našlo v bratskem objemu takratne voditelje, enako pozneje v državnem zboru v Kromerizu, Frankfurtu, na Dunaju. Politična usoda po dualizmu je navezala v glavnem Čehi in Slovence za vzajemno delo v dunajskem parlamentu.

Veliki prijatelj našega naroda Jan Lego Toda sistematsko skupno delovanje, iz katerega se je izmikal resnično češko-slovensko pobratimstvo, ima v našo veliko srečo najplemenitejšega očeta — Jana V. Lega, kateremu se je v poznejših letih pridružil naš — Ivan Hribar. Vse naše sedanje gibanje v »Češko-slovaških-jugoslovanskih ligah« ima svoje korenine v tistem delovanju, ki ga je nad pol stoletja sistematski gojil in vršil ta »mlaček« češke in »ljubljenec« slovenske mladine, kakor ga je že leta 1885. imenoval vse doslej premalo cenjen velik Slovan Anton Trstenjak v svoji zlati knjigi »Spomenik slovanske uza-jemnosti«.

V teh svečanih dneh, ko se spominjamo onih dni pred 12 leti, ki so mu prinesli zlato svobodo, bi zagrešili velik pogrešek, ako se vredno ne spominjamo tudi — očeta češko-slovenskega pobratimstva Jana Lega in vernega mu pomočnika Ivana Hribarja.

Lego je bil rojen l. 1833. v Lhoti kot sin zaslužnega učitelja ter je študiral na gimnaziji v Plzinu. Tu se je učil skoro vseh slovanskih jezikov, ali najbolj priljubljena mu je bila slovenščina. To ga je gnalo k nam na jug, kjer je vstopil leta 1857. v politično službo. O njegovem delovanju med Slovenci mogli bi napisati celo knjigo. Iz Kamnika in iz Trsta je neumorno dopisoval v češke listee. V Trstu je bil leta 1861. med ustanovitelji Slovenske Čitalnice, v Ljubljani med ustanovitelji Dramatskega društva. V Trstu je sam učil petje prvi pevski zbor, v Ljubljani je zbral 19 goldinarjev za najboljšo skladbo »Kdo je mar«, ki se je pela v »Filharmoničnem društvu«, kjer se je potem vedno pela tudi po ena slovenska nova skladba. Leta 1875. se je preselil v Prago, kjer je postal uradnik pri »Češkem muzeju« in je ostal tam do smrti leta 1906.

V Pragi je nadaljeval delo, ki ga je lepo število let vršil v Sloveniji. Glavna njegova naloga pa, ki si jo je bil nadel, bila je ta, da je zbiral okrog sebe — mladino, duševno in gmotno je podpiral slovenske dijake, ki so kazali veselje do slovanskih jezikov, v prvi vrsti češčine, vabil jih je na visoke šole v Prago, kjer jim je bil pravi oče. Še danes sta pri njegovi plemeniti vdovi Antoniji (Žižkov, Milčičova ulice 2) dva albuma slovanskih dijakov, ki so mu ga poklonili v znak svoje hvalečnosti. Skoro 50 let sta albuma stara, in v njih so slike mladencev, ki so bili v zadnjih 50 letih našega narodnega življenja več ali manj na prvih mestih našega kulturnega ali političnega dela. — Posebno veselje mu je bilo, vabiti k sebi slovenske učitelje. Tudi mene je tako našel že leta 1883, ko je zasledil v »Slovenskem Narodu« pod uredništvom Ivana Zelenikarja prve dopise iz ljubljanskih planin in »od beneške meje«. Moral sem se takoj učiti češčine, založil me je s knjigami, moral sem začeti prevajati Jiraška, kar je izhajalo v podlistku raznih listov, posebno »S. N.« — Cela odlična vrsta slovanskih učiteljev je bila med njegovimi učenci in častilci. Učiteljska društva v Tolminu, Gorici, Sežani so ga imenovala za častnega člana. Diplomne so menda v ljubljanskem muzeju. Tudi »Slovenska Matica« in »Dramatsko društvo« sta ga izvolili za častnega člana za izredne zasluge, ki si jih je pridobil za ta naš vелеvažni kulturni ustanovi. Ali je še kdo drugi, ki bi se mogel le od daleč meriti z Janom Legom? Ali pojdemo dalje ...

Velegrajska »kuga«.

Ob tisočletnici Metodove smrti leta 1885. sta organizirala Ivan Hribar in Anton Trstenjak gledališki vlak v Prago in pohod na Velehrad. Čez sto odličnih Slovencev in precej Hrvatov je poletelo tedaj na Velehrad in v zlato matuško Prago, da se tam nasrkajo čistega slovanskega navdušenja. Na vseh postajah češke

* Članek nam je došel prekasno za čehoslovško številko, a je valed svoje zanimive vsebine aktualen tudi danes. — Uredništvo.

kulturne duše, ki je edina in nepogrešljiva prizma, skozi katero se lomijo vsi barvni žarki v oni skupini, ki daje svetovni kulturi oni individualni spektrum, brez katerega še nikdar nikoli ni bil kak narod pred svetovno kulturo priznan in promoviran. Gre za našo blagorodnost, za naše gospodstvo! Tukaj potegnimo svoje mečel

domovine so bili sijajno sprejeti. Slovansko bratoljubje je slavilo takrat prvič take trijumfe, kakor dotlej še nikdar. V gori omenjeni Trstenjakovi knjigi slovanske vzajemnosti in bratoljubja — so ohranjeni spomini na tiste velike slovanske dni, ko so si Jugoslavlani in Čehi prvič tako pristrno bratski stiskali roke in izmenjavali bratske poljube.

Celo naš skromni Simon Gregorčič, ki ga sicer ni bilo lahko spraviti iz svojega mirnega zavijača v Vipavski dolini, se je pridružil pobratimstvu Hribarju, in je bil med brati Čehi povsod presrečno pozdravljen. In baš šime se je bil tako navdušil da je spesnil svojo slovečo »Velegrajsko kugo«, ki jo je sam govoril na poslovnem večeru v »Meščanski Besedi«, tako da so neštete solze tekale po licih ginjenih poslušalcev. Avstrijske oblasti so namreč našle v okolici Velehrada — »kugo«, zato so prepro-vedale skupen izlet tjakaj. Naš šime je sarkastično zapel resnico o tej »kugici« in na koncu vzkliknil:

Te »kuge« se hočemo napiti tako,
da duh in telo nam prošine,
a kedar prošine nam duh in telo,
se vrnemo do domovine.

Po domu jo širili bomo vselej,
da ves bo naš narod okužen,
in »kužit« ga ne prenehamo prej,
da v duhu s Slovani bo združen!

Očeta tistih slovanskih dni v Pragi in po vsej češki domovi sta bila — Jan Lego in Ivan Hribar. Lego je bil duša vseh prireditel na počast milih gostov z juga.

Dve leti pozneje pa je Lego priredil češki vlak v Ljubljano in Trst. Vrla pomočnica mu je bila pani Neurenterova. Slovenci v Ljubljani in ob vsej progi na naši zemlji so vredno počastili brate Čeha in jih zahvalili za sijajni sprejem pred dvema letoma v Pragi. Jaz sem pri tisti priliki prvič videl blago obličje svojega učitelja in očetovskega prijatelja. V Trstu »Al monte verde« smo imeli sestanek in banket, kjer je slavilo trijumfe češkoslovensko pobratimstvo tedaj prvič ob obali sinje Adrije ... Jan Lego je bil duša tudi tega izleta. Posledice so se poznale v vsem našem medsebojnem delovanju v poznejših desetletjih.

Jan Lego je legel k počitku leta 1906, in na Olsanih smo mu Slovenci postavili dostojen spomenik, h kateremu do danes še trudno leze njegova plemenita soproga, 85 let stara vdova Antonija. Drugače je spomenik precej pozabljen, kajti sedanjí rod že več ne pozna in ne zna dovolj ceniti delovanja v preteklih šestdesetih letih ... Lego ni dosegel v svoji uradniški karijeri visokih mest, ostal je skromen uradnik nižje kategorije, zato je bil drugače v Pragi manj znan nego je bil zapisan v dušah premmogih Slovencev. Bodi mu v teh vrsticah izražen hvaležen spomin.

Preden se v spominu ločim od tega velikega mojega prijatelja, naj povem še to — kar doslej menda še ni bilo nikjer omenjeno — da je bil Jan Lego tudi oče moje »Knjižnice za mladino«, ki je dosegla lepo število 36 trdo vezanih zvezkov. Na pobudo Jana Lega smo se bili sešli s predstavniki »Zaveze slovanskih učiteljskih društev« v stanovanju predsednika V. Ribnikarja v Dol. Logatcu in ustanovili to knjižnico, ki je bila izdatno obogatila našo mladinsko književnost. Lego sam je pridobil in nagradil nekaj rokopisov. Ne spominjam se več, kateri spisi so to bili. Tako se je Lego ves čas svojega življenja brigal za napredek mladih mu Slovencev.

Novjšega razvoja stikov med Slovenci in Čehi mi menda ni treba opisovati, kajti zašel bi tudi predaleč preko določene meje tega članka. Tudi sokolstvo je dokaz naših vedno ozkih medsebojnih stikov. Komaj je bil Sokol ustanovljen, že smo ga imeli tudi mi Slovenci.

Oglejte

si danes

678

razstavo

moških in otroških
oblačil

znane specialne trgovine

J. Maček

na Aleksandrovi cesti 12.

da se bode te prepričali o naj-
večji zalogi, ki omogoči vsako-
mur nabavo po okusu in ceni.

Sokolstvo je bilo med nami najbolj priljubljeno in razširjeno. Od nas je šlo dalje po slovanskem jugu.

Ko so naši novinarski tovariši leta 1898. ustanavljali Slovansko novinarsko društvo, smo bili zopet Slovenci najagilnejši soustanovitelji ter potem vsa leta, na vseh naših zletih najmarljivejši sodelavci.

In ko je med vojno delovala na Dunaju naša mafija, smo bili Slovenci med najboljšimi zapupniki čeških voditeljev ...

Proslava 50letnice Nar. divadla.

Od tu je bila tudi sprožena misel vseslovenskega zleta maja meseca v Pragi. Blizal se je konec vojne. Na Dunaju smo — in to ravno po zaslugi Čehov — najbolj vedeli, kako je pravzaprav s — koncem vojne. Takrat je bilo za nas že jasno, da je sicer nemško orožje doseglo mnogo zmag, ali — vojne ne odloči njihovo orožje, marveč da bodo zmagovalci — antanta in njene zaveznički. In zahotelo se je voditeljem slovanskega gibanja, da damo duška svojemu prepričanju in novih nad svojim dušam: Prirejen je bil v maju zlet v Prago, da bo tam zasajena slovanska lipa v sveto češko zemljo. 50-letnica Narodnega gledališča je bila samo zunanji povod ... 17. maja 1868. je bil postavljen temeljni kamen za narodno gledališče, ta hram češke umetnosti in narodnega oduševljenja.

Za proslavo 50-letnice je prišlo v Prago nebroj zastopnikov vseh slovanskih narodov, razun Rusov, ki pač niso mogli priti. Samo iz Ljubljane in Slovenije je bilo nad sto gostov, med njimi: dr. Ivan Tavčar, Ivan Hribar, dr. Ravnihar, dr. Izidor Cankar, Fran Finžgar, Anton Kristan, dr. Kramer, gospa Tavčarjeva, Cilka Krekova, dr. Rybář, — ali tudi Hrvatov in Srbov je bilo okoli sto. Morda se najde kdo drugi, ki opiše oduševljenje, ki je vladalo med vsemi udeležniki, kako bratski so bili gostje pozdravljeni v kraljevski Pragi, in s kakimi občutki zavesti v boljšo bodočnost je bila vsajena slovanska lipa na Vaclavskem namesti. Vsem se je čitala na obrazih samozavest, da ne bo več dolgo, ko bomo svobodni in svobodni domovini. Bili so to prekrasni dnevi bratoljubja in proroškega nadahnenja in s stotisočev src je kipele hrepenenje: Pridi zlata svoboda, pridi!

In za pol leta je ta svoboda prišla ter nas objela z nebrojnimi nadami v boljšo bodočnost. Na Dunaju smo že 29. oktobra v Češkem domu proglasili svobodno Jugoslavijo, ki so ji v velikem številu kumovali tudi bratje Čehi. Na sedanjem pokolenju je težka odgovornost, ... da bomo te svobode tudi vredni.

A. Gabršček.

Oglasi v »Jugoslovanu« —
uspeh v prodaji in kupčiji!

Reprezentanca radio-tovarne „INGELEN“ Ljubljana

Telefon 3198 — Poštni predal 281 — Brzjavke Gleichrichter, Ljubljana

INGELEN

583

TRIELEKTRONSKI APARAT

s priključkom na izmenični tok obsega valovne dol-
žine 20—200 m

Največja selektivnost pri zelo glasnem sprejemanju

SESTCEVNI SUPERHETERODYNSKI

aparatus priključkom na izmenični tok. Sprejem valov
od 12—2000 m brez izmenjave tuljavNajvečja selektivnost, elegantna vnanost, dveletna
garancija

AMERIKA - AVSTRALIJA - EVROPA

NA KRATKIH, NORMALNIH IN DOLGIH VALOVIH

V ZVOČNIKU

Zahtevajte specialne brošure — Pustite si aparat predvajati pri Vašem trgovcu!

Janez Pohar:

Za povzdigo našega prometa

II.

Vprašanje strojev.

Drugo poglavje pa tvorijo stroji. Tu pa vlada pester nered, saj imamo kar celo zbirko lokomotiv od l. 1862. pa do 1928. — poleg tega pa še vse možne serije in stroje različne provenijence, avstrijske, nemške in madžarske. Da to ni ravno razveseljivo in onemogoča uvedbo enotnega sistema v ves obrat — pa se tudi praktično, da razne vrste vlakov vozijo eni stroji in obratno ene vrste vlakov razni tipi strojev od tovornih do brzovlačnih. Poskušalo se je sicer z nekakim rajoniranjem lokomotiv na poedinih progah po nekem sistemu, a se je povsem posrečilo le na dolenski, bohinjski in rateški progi ter na lokalnih progah — dočim na notranjski in gorenjski le glede tovornih lokomotiv.

Sicer pa krivda tozadevno ne pada na vodstvo, nego na razmere in očitno zapostavljanje naše direkcije. Je res, da imamo morda stroje dovolj in da se redno popravljajo, toda stroji ser. 29 in 35 bivše južne železnice spadajo v muzej, ne pa v redni promet, ker so predvsem tudi neekonomični in zastareli. Tudi nekaj starejših tipov lokomotiv bivše avstr. drž. železnice je še kvečjemu uporabljeni za premik. Preostale lahke in starejše stroje naj bi dodelili na vicinalne proge drugam, naši direkciji pa naj se dobavi vsaj 10 novih brzovlačnih in 10 težkih tovornih strojev, kajti do danes je prejela novih strojev le osem in to štiri ser. 270 in štiri 540, dočim so nekatere direkcije prenatrpane z novimi stroji.

Dodeliti bi se mogli naši direkciji novi stro-

ji, ki so bili letos dobavljeni — a je zanje pogoj preuredba in ojačanje prog — ali pa nabaviti iz Avstrije odnosno Češke nove, našim prilikam odgovarjajoče. Potem bi pa po preureditvi prog in nabavi novih strojev trebalo izvesti sistemiziranje po sledečih vidikih: Za tovrni promet stroje ser. 180, 80 in 540 na progo Ljubljana-Maribor in Zagreb ter Jesenice-Podbrdo, stroje ser. 170 in 270 na dolensko progo in progo Maribor-Dravograd, Pragersko-Čakovec ter kot rezerva na glavnih progah. Stroji ser. 60 na ostale proge, nemške pa naj bi se odstopilo drugam. Na gorenjsko in notranjsko progo pa naj bi se stavile v promet nove jače lokomotive, da bi odpadla potreba pripreg.

Glede osebnega prometa naj bi se na dolensko progo dale lokomotive ser. 429 in 329 odnosno 323, one ser. 229 pa razdelile na proge: kamniško, kočevsko, vrhniško, velenjsko in rogaško — višek pa uporabil za vlake na glavnih progah kot doslej.

Stroji ser. 342 (madžarski) naj bi ostali na Jesenicah in za osebne vlake proti Rakeku event. proti Jesenicam. Za brzovlake pa treba močnih novih strojev, da ostanejo stroji ser. 109 in 110 za osebne vlake na glavnih progah in brze na stranskih. Stroji ser. 270 pa za osebne, še manj pa za brze niso posebno prikladni in naj se jih raje kot v Avstriji uporabi za brzotovorni promet.

Glede vozovnega parka bi trebalo omeniti le to, da se nabavi še nekaj modernih Pullmanovih vagonov, da bi tuji zlasti pri nas tudi v osebnih vlakih potovali udobneje.

lozne lige in vsega občinstva dosežejo pri zatiranju tuberkuloze čim večji uspehi.

Važna seja občinskega odbora v Zagorju

Zidanje nove šole, nastanitev živinozdravnika in druge obč. zadeve

Zagorje, 30. okt.

Danes ob 18. uri ob skoro polni udeležbi odbornikov se je vršila občinska seja. Po predčitju zapisnika poročal župan g. Grčar, da je občinski proračun za tekoče leto potrjen. Nato je bila razprava o taksi za vodovodno napeljav v hiše — navršalna taksa —, ki naj bi znašala 300 Din. Sestaviti bo treba točne pogoje, kako se naj pobira, prepovedati pa je treba vsem, ki niso od občine nameščeni pri vodovodnih napravah, vsako opravilo pri vodovodu. Zapisnik zadnje seje je bil z nekaterimi pripombami soglasno sprejet, nakar so prešli na najvažnejšo točko dnevnega reda: graditev nove šole, najetje in kritje posojila v ta namen.

G. župan prečita dopis kr. banske uprave, ki graja nesmiselno zadolževanje občin in daje navodila, kako se je ravnati pri najemanju posojila. Najprej se naj izvršijo res nujna, neodložljiva dela, vse ostalo pa se mora preložiti na čas, ko ne bo več tako hude gospodarske krize, ki tare danes vse države.

Iz poročil g. župana in g. Weibergerja kot načelnika finacijskega oddelka je bilo razvidno, da občina s svojimi rednimi dohodki nikakor ne bi mogla kriti ogromnih stroškov za zidavo šole. Najti se morajo viri izrednih dohodkov, in to bi bila izredna davščina na ves blagovni promet, takozvana tonaža, ki bi znašala 1 Din za tono. V tej zadevi sta bila imenovana gg. pri podbanu g. Pirkmajerju, ki je obljubil podpiranje tega nujnega predloga, ker je za sedaj edina ugodna rešitev šolskega vprašanja možna le na ta način. Odobritev te nove davščine bo moralo potrditi ministrstvo za notranje zadeve in vsled tega bi bilo dobro, če bi odšla v Beograd posebna obč. deputacija, da tudi ustno podkrepí in utemelji potrebo nove davščine. Proračun za šolo je bil prvotno izračunan na 7 milijonov, a se je moral vsled nemogućnosti kritja zmanjšati na 3 milijone dinarjev. Za sedaj je v načrtu samo zidava srednjega trakta, ki bi obsegal 16 učnih sob z vsemi drugimi potrebnimi lokali. Tvrdka Dučić bo brezplačno pregledala že izdelane načrte za šolsko poslopje in naredila nov proračun. Z obdavičenjem blagovnega prometa bi bilo približno 320.000 Din letnih dohodkov, s čimer bi se dolg 3 milj. Din v dvajsetih letih amortiziral. Z zidavo nove šole pa bi odpadli tudi veliki stroški najemnine in učiteljskih stanovanj, ki znašajo čez 60.000 Din. Staro šolo bi namreč preuredili v učiteljska stanovanja.

Temu poročilu je sledila debata, v katero so posegli gg. Arh, Cobal, Flisek, Sitar, Kolenc. Končno je bil soglasno sprejet sledeči sklep: Občinski odbor se strinja s sklepi šol. odbora glede zidanja nove šole pod pogojem, da se dovolijo pobirati izredne davščine na blagovni promet, to je na vse uvoženo in izvoženo blago. Tretja točka dnevnega reda, predlog kmetijske podružnice za nastanitev živinozdravnika, je zadeva, s katero so se občani že dolgo bavili, a ni rodila nikoli pozitivnih uspehov, ker ni bilo potrebnega sporazuma. Okoliške občine so tudi za nastanitev živinozdravnika ter so se nekatere tudi že izjavile glede prispevkov. Občinski odbor je bil edin v tem, da je živinozdravnika v našem kraju silno potreben, zato akceptira predlog kmetijske podružnice s pogojem, da je sedež živinozdravnika v Zagorju. Vsota, ki bi jo občina prispevala, se naj določi pri gospodarskem odseku. Poudarja pa se po-

treba, da se sestanejo zastopniki vseh okoliških občin in se dogovorijo o vsem potrebnem.

V občinsko zavezo so sprejeli: Albin Entor, Anton Blažič, Jože Sikovec, Ivan Grošelj. Rozi Odlazek se zniža najemnina od 50 na 25 Din. Bauer Mariji se prošnja za podporo zavrne, ker ni dovolj jasno spisana. Koritnik Albinu se podeli enkratna izredna podpora v znesku 200 Din. Podpora pa se zviša Tereziji Paš za 20 Din in Götz Juliju za 25 Din, ostalim pa se povišica odkloni.

Visok sneg in hud vihar v Kokri

Kranj, 31. oktobra.

Okrog Kokre in Bašlja je divjal v noči od srede na četrtek hud vihar, ki je povzročil mnogo škode. Razkril je več streh, pokvaril mnogo drevja in podrl okrog sto kozolcev. Ljudje pravijo, da je bil vihar podoben strašnemu orkanu, ki je prizadejal 18. julija t. l. v Kranju ogromno škodo.

Na Jezerskem pa je zapadel pol metra visok sneg, ki sega od vrha še pet km daleč v dolino. Drva ne spravljajo v dolino več z vozovi, ampak s sanmi. To so menda prvi pozdravi letošnje zime, o kateri pravijo, da bo zelo huda.

Tragična smrt Stanka Lojka

Celje, 31. oktobra.

Kakor smo že včeraj poročali, se je dne 29. t. m. pri Novem mestu smrtno ponesrečil sin progovnega mojstra g. Viktorja Lojka iz Celja podporočnik ter diplomiran pilot 4. vazduhoplovne polka v Zagrebu g. Stanko Lojka.

Komaj 23-letni simpatični in izredno nadarjeni oficir je študiral gimnazijo v Celju, nato pa Vojno akademijo v Beogradu, ki jo je dovršil z odličnim uspehom, nakar je služil kot vodni oficir pri celjskem 89. peš. polku. Toda idealni in pogumni mladenič je hotel naprej, kvišku. Javil se je k avijatiki, kjer je odlično napravil izpit za pilota. Bil je kot pilot vzor vestnega oficirja, dokler ni nemila usoda ustavila njegov polet v višave. Pred dobrimi štiri najstimi dnevi je še bil v Celju na pogrebu brata dijaka Dušana. V Celju je bil zelo priljubljen, pa tudi v Zagrebu je užival pri svojih novih predpostavljanih in tovariških velik ugled.

Včeraj dopoldan so krsto z njegovim truplom v Zagrebu z vojaškimi častmi spremili na kolodvor, odkoder so ga prepeljali v Celje. Danes dopoldan ob 11. uri pa se vrši pogreb na mestno pokopališče. Vse mesto toplo sočustvuje z materjo, ki bo na današnji dan plakala ob dveh svežih grobovih.

Smrtna nesreča rudarja

Trbovlje, 31. oktobra.

Tajne podzemeljske sile so zopet zahtevale svojih žrtev. Sinoči okrog 18. ure se je pri tesarenju odkopa na II. etaži Ferdinandovega polja v jami zapadnega okrožja smrtno ponesrečil kopač Perše Franc. Hotel je postaviti pomožno stojko, ki bi podpirala strop. Pri tem je odstranjeval oporni železni veznik, ki ga je valed pritiska nenadoma udaril po obrazu. Takoj nato se je zrušil podboj ter usula iz stropa večja plast premoga, ki je Peršeta podsula.

Njegovi tovariši so ga takoj rešili ter nezvestnega odnesli iz jame. Ko je na dnevu prišel k zavesti, je čutil strašne notranje bolečine, kar je dokazovalo, da je dobil ponesrečeni težke notranje poškodbe. Reševalni avto gasilnega društva ga je odpeljal najprvo v ambulanto bolnice, kjer mu je službujoči zdravnik dal več injekcij za olajšanje bolečin, vendar je pa tekem noči v novi bolnici podlegel težkim notranjim poškodbam.

Tragično preminuli zapušča ženo in 3 nepreskrbljene otroke. Pogreb se vrši na praznik Vseh svetih ob 16. uri. Težko prizadeti rudarski rodbini naše sožalje.

Ogromna škoda v sadovnjakih

Sadjarstvu v marenberskem okraju prizadejan velikanski udarec

Marenberg, 28. oktobra.

Po dveh dnevih močnega, neprestanega deževja smo dobili v noči od sobote na nedeljo prvi sneg. Na Pohorju in Kozjaku je zapadlo več kakor pol metra snega, v dolini pa nad 20 cm. Temperatura je občutno padla. V nedeljo ponoči je bila +2°C, po dnevi pa +5 do 7°C.

Sneg z dežjem se je prijemal brzovlačnih in električnih žic, tako da je bila pretrgana brzovlačna zveza z Marenbergom, pa tudi električen daljnovod, ki vodi iz Vuhreda v Marenberg, je bil na več mestih pretrgan ter je bil zato trg 2 dni v egiptovski temi.

Najhuje pa je prizadejalo sadnemu drevju. Pri nas je sadjarstvo šele v razvoju in kaže po prizadevanju sadjarske podružnice krasne uspehe. V okraju je bilo zadnja leta posajenih več tisoč sadnih dreves. In vse to mlado drevje je neurje zadnjih dni skoro popolnoma uničilo ter tudi ostalemu drevju ni prizadejalo. Pri nas sadije malo kasneje dozori ter so zadnjega obrali šele pred tednom dni. Listje še niti malo ne odpada raz dreva ter je še popolnoma zeleno na vejah in to je povzročilo katastrofo, ka-

kršne ne pomnijo v tukajšnjih krajih najstarejši ljudje.

Zaradi prevelike teže snega, pomešanega z dežjem, se je drevje, posebno mlado, pričelo lomiti. V sadovnjakih, ki so bili pred par leti zasajeni, je skoro vsako drugo drevo pri sredini debla malo pod kroho prelomljeno. Tu in tam se je isto zgodilo s starim in močnim sadnim drevjem, tako da ni skoro v marenberskem okraju drevesa, ki bi ne bilo poškodovano.

Škoda, ki jo je povzročilo zadnje neurje, bodo lastniki sadovnjakov nekaj let občutili ter se še ne da popolnoma preceniti; gotovo pa dosega stotisoče.

Pismo iz Zagorja

Lepo vreme — Vneti nogometaši — Koncert Okrašen dom mrtvih

Zagorje, 31. oktobra.

Po skrajno slabem vremenu nam že par dni pošilja jesensko solnce svoje prijetno božajoče žarke, katerih se vse veseli, staro in mlado. Kakor spomladi se grejejo na solncu stari ljudje in se zabavajo ob prijetnih spominih. Posebno pa je lepega vremena vesela mladina, ki se lahko po kratkem presledku zopet v polni meri izživlja. Najbrž pa se nam solnce ne bo več dolgo tako prijetno smehljal — vsaj naši vsevedni vremenarji so izrekli takšno prerokovanje — in vsi hitijo, da izrabijo lepe dneve.

Tudi nogometaši so zadovoljni z vremenom. Vsak dan jih je vse polno na novem igrišču, osobito ta teden, ko so dobili nogometne čevlje. V nedeljo bodo zopet preizkušali svoje mlado nogometno znanje s Trboveljčani. Zanimanje za nogomet je vedno večje. Ze pri prvi tekmi je prisostvovalo mnogo občinstva in prepričani smo, da ga bo pri drugi še več. Sport sam na sebi, pa tudi razveseljivo zanimanje občinstva podžiga naše igralce, da se s pridnim treningom spopadajo v nogometu.

To nedeljo ne bo nobene igre, zato pa bo zvečer ob 20. uri koncert violonista g. Karla Rupla, ki ni priznan umetnik samo v naši domovini, temveč ima sloves tudi v inozemstvu. Malokdaj se nudi podeželanom taka prilika, kakor se nam bo nudila v nedeljo. Pohvaliti je treba Glasbeno društvo, ki nudi ne le svojim članom, marveč vsem ljubiteljem glasbe ugodno priliko, da se za mal denar navžijejo prvovrstne glasbe. Pričakujemo, da bodo Zagorjani znali ceniti društveno stremljenje in smatrali udeležbo pri koncertu za svojo kulturno dolžnost. Pokažimo, da smo še vedno vneti častilci glasbe, kakor v onih časih, ko je bila naša dolina na prvem mestu glasbe v vsem Zasavju. Zatorej zvečer vsi v Sokolski dom!

Na pokopališču je zadnja dva dneva živahno. Krase grobove, dovažajo pesek, zemljo, tako da je sedaj dom mrtvih cvetoči vrt.

Zopet dan težkih nesreč

Ljubljana, 31. oktobra.

Statistika nesreč in nezgod za mesec oktober je pač žalostna in pretresljiva. Ni minil dan brez težje nesreče. Tudi danes so samo v ljubljansko javno bolnico pripeljali 9 ponesrečenih. Računajo, da se je meseca oktobra ponesrečilo do 400 oseb.

Razburljiv prizor pred Prešernovim spomenikom

Danes okoli opoldne, ko je bila Miklošičeva cesta z Manijinem trgov najbolj živahna, se je ljudem nudil razburljiv prizor, ko je po Miklošičevi cesti drvel konj, vprežen v mestni, z drvmi obložen voz. Zadel je v ograjo Prešernovega spomenika. Na vozu je sedel hlapec, ki je skušal konja zadržati, toda zaman. Voz je pred spomenikom prevrnil klop, na kateri je sedelo več moških, ki so se komaj rešili in zadel tudi ob podstavek spomenika ter obstal. Zgodilo se mu ni nič. Hlapec je padel z voza in obležal nezavesten. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da je dobil težke notranje poškodbe. Voz je klop dobesedno razbil.

Poškodovani hlapec in delavec mestne pristave je 31letni Janez Triller, doma iz Prebabevega pri Kranju. Stanuje na Illovci ter je oče dveh nepreskrbljenih otrok, eden je star 1 leto, drugi pa 8 let. Trillerjevo stanje je prav resno.

Dve težki očesni poškodbi

Jože Plavec je oglijar pri kmetu Auerspergu v Soteski na Dolenskem. Včeraj je v gozdu pripravil kopicu. Med delom mu je spodrsnilo in je tako nesrečno padel na rob kamna, da si je težko poškodoval levo oko, ki se mu je izhilo. Danes je prišel v ljubljansko javno bolnico.

Bernardka Pogačar je 5letna hčerka kočarice iz Lukovice pri Kamniku. Ona je pa včeraj popoldne tako nesrečno padla na rob klopi, da si je močno poškodovala desno oko.

Padec s kolesa

Vojni invalid 50letni Josip Pajnter je zaposlen pri mizarski tvrdki Trink na Dunajski cesti kot poslovođa. V četrtek zvečer se je po končanem delu peljal s kolesom domov v Rožno dolino. Na znanem prelazu v Rožno dolino pri gostilni Zgonc je padel s kolesa ter si zlomil levo nogo.

Nesreča na blejskem kolodvoru

Sprevodnik državne železnice 42letni Lovro Vadnov je bil včeraj popoldne zaposlen pri premikanju vozov na blejski postaji. Nesreča je hotela, da je prišel med 2 vozova, ki sta ga hudo poškodovala. Prepeljali so ga še snoči v ljubljansko javno bolnico.

Prihod črnogorskih seljakov v Drav. banovino

Ljubljana, 31. oktobra.

Kmetijski oddelek Zetske banovine je organiziral ekskurzijo uglednih črnogorskih seljakov, ki bodo začetkom novembra v poučne namene prepotovali Dravsko in Savsko banovino. Črnogorski seljaki bodo pod vodstvom strokovnjakov prepotovali vse važnejše gospodarske kraje v Dravski banovini ter si natančno ogledali moderne kmetijske naprave in banovinske zavode. Po dosedanjih izglelih bodo črnogorski seljaki prispeli v Ljubljano koncem prihodnjega tedna. Naši strokovnjaki bodo pridržali tej ekskurziji, da pokažejo in raztolmačijo seljakom vsako napravo. Ogledali si bodo velika in vzorna posestva v ljubljanski okolici, na Gorenjskem in Stajerskem, kakor tudi razne kmetijske šole, osobito ono na Grmu pri Novem mestu. Poučno potovanje črnogorskih seljakov po Dravski banovini bo trajalo nad teden dni.

Seja magistratnega gremija

Ljubljana, 31. oktobra.

Danes popoldne se je vršila seja ljubljanskega magistratnega gremija, ki je obravnavala tekoče občinske zadeve. Gremij je rešil razne prošnje občanov. Določila so se stojišča za avtoizvoške. Daljše poročilo je podal gospodarski urad o nekaterih prošnjah. Odpisala se je deloma najemnina za 2 sportna nogometna kluba. G. Lap je podal daljše poročilo o preureditvi parka Tivoli, osobito o gradnji nove velike ceste, ki bo podaljšek Aleksandrove ulice. Gremij je nato odobril 22 stavbnih dovoljenj. Ta dovoljenja se nanašajo na razne adaptacije in preureditve starih poslopij in na gradnjo 7 novih hiš. Naposled je gremij izdal 28 vporabnih dovoljenj, med temi je bilo 17 vporabnih dovoljenj za novozgrajene hiše.

Pojačena antituberkulozna akcija

Maribor, 31. oktobra.

Tukajšnji zdravstveni dom je pred časom prevzel v svojo upravo antituberkulozni dispanzer v Mariboru, katerega je dosedaj upravljala tukajšnja protituberkulozna liga.

Liga je s tem razbremenjena materialnih skrbi, ki jih je imela z vzdrževanjem ambulatorija in osebja, tako da lahko vse svoje moči in sredstva da na razpolago za dobrodelno humanitarno antituberkulozno delo, ki seveda samo zahteva ogromnega napora in sredstev.

Znanstvenemu domu se je posrečilo omogočiti intenzivnejše poslovanje v ambulatoriju s tem, da je poslovanje v istem prevzel zdravnik zdravstvenega doma, specialist za tuberkulozo g. dr. Varl Valentin, ki je deloval v tej stroki že več let. V zvezi s tem se bo kot prvi korak k zvišanju intenzivnosti antituberkuloznega dela storilo to, da se bodo dosedanje uradne ure, omejene samo na dva dni v tednu po 1½ ure, od 1. novembra 1930 razširile na vsakodnevno ordinacijo od 8—12½ dopoldne in od 1¼—6 popoldne.

Popoldanske ure niso namenjene redni ordinaciji, temveč le za paciente, ki bodo od zdravnika posebej pozvani. Ordinacije so namenjene kot zdravstveni posvet s posebnim ozirom na tuberkulozo prav vsemu občinstvu, ki se jih hoče posluževati; zdravljenje samo in po možnosti tudi preskrba zdravil, pa za manjpremožne, ali one, ki so brez zdravstvene zaščite. Brez dvoma bodo temu prvemu koraku sledili še nadaljnji ukrepi za čim izdatnejše delo, da se s sodelovanjem antituberku-

Sport

Dva prvorazredna gosta v Ljubljani.

Po dolgem presledku bomo imeli v Ljubljani prijetno spremembo. V nedeljo gostujeta kar dva prvorazredna zagrebska kluba. S. K. Ilirija in S. K. Grafika sta se dogovorila za skupen aranžma in tako bodo imeli prijatelji nogometa, da žna in tako bodo imeli prijatelji nogometa priliko, da prisostvujejo dvema lepima tekmama.

Ob 13.45 nastopi prvi par *Grafičar (Zagreb)*: *Grafika*. Najmlajši klub ljubljanskega I. razreda je pokazal v prvenstvenih tekmah, da je treba nanj resno računati. V moštvu zagrebskih kolegov imajo težkega nasprotnika. Grafičar je nedavno v prvenstvu proti Haški dosegel odločen izid 2:2, kar najbolje priča o kvaliteti enajstoričice. Sodi g. Pevalak.

Ob 15.15 nastopi *Železničarji (Zagreb)*: *Ilirija*. Zagrebski Železničarji so v Ljubljani prav priljubljen gost. Iz turnirja Hermesa ob priliki njegove 10-letnice so izšli kot zmagovalci. Na vročih splitskih tleh so igrali s Hajdukom 2:1 in 1:2. Posebno so se izkazali na nedavnem turnirju Concordije, kjer sta prišli obe garnituri Železničarjev v finale in si je klub priboril oba pokala. V prijateljski tekmi so premagali Concordijo s 4:1. Svojo zadnjo tekmo so odigrali z Viktorijo in jo porazili s 4:0 ter s tem premaknili na 3. mesto zagrebskega prvenstva. Sodi v. Schneller.

Obe tekmi se vršita na igrišču Ilirije ob vsakem vremenu.

Mariborski sport.

V nedeljo, dne 2. novembra se vršijo v Mariboru sledeče nogometne tekme:

Ob 12.30 ISSK Maribor mladina : S. K. Železničar mladina. Nato se vrši brzoturnir po 45 min. za pokal medklubnega odbora na katerem sodelujejo vsi mariborski klubi. Tekmuje se po sledečem redu: Ob 14. uri ISSK Maribor : S. K. Svoboda, ob 15. S. K. Rapid : S. K. Železničar in ob 16. uri zmagovalci I. : zmagovalci II.

Vse tekme se vrše na igrišču ISSK. Maribora v ljudskem vrtu.

Predpoldne ob 8.30 se vrši na igrišču S. K. Rapida lahkoatletski meeting ISSK. Maribora in S. K. Rapida.

Prvenstvena tekma v Celju. V nedeljo 2. novembra ob 15. uri se vrši na igrišču Atletikov pri Skalni kleti prvenstvena tekma med S. K. Šoštanj ter Atletik S. K. Celje. Sodi g. Janežič.

Sportno gibanje v Škofji Loki.

Izmed sportnih panog je v naši dolini brezdvoma najbolj razvit nogomet. Ne mine nedelja, da se ne bi vršile nogometne tekme bodisi med domačimi klubi ali pa, da povabijo le-ti odkoderkoli tuje klube. Na žalost pa se morajo vsi sportni klubi boriti s finančnimi težavami, kajti, kakor vsa druga društva, tako tudi sportni pokret silno ovira težka socialna in gospodarska kriza v rudarskih revirjih. K temu se pa pridružijo še težave radi neprimerne igrišča, ki se sedaj nahaja na sipini Lamberk. Sportno igrišče, ki ni ograjeno, pač ne more služiti v polnem obsegu svojemu namenu. Ravno radi tega se pa skoro vse tekme odigrajo z deficitom, kajti naša sportna publika se še vedno premalo zaveda, da o prireditve tekem, zlasti pri povabljenih tujih klubih, združene z velikimi stroški. Z ozirom na to je nujno potrebno, da se najde novo sportno igrišče, katero bo mogoče ograditi in sploh tako urediti, da bo povsem odgovarjalo pogojem moderne sportnega igrišča. To zahteva interes celokupnega sportnega pokreta in javnosti, ki mora najintenzivneje delovati na to, da se vprašanje primerne sportnega prostora čimprej reši. — Čim bo rešeno to pereče vprašanje, bodo naši klubi lahko povabili kako boljše moštvo, kar je sedaj skoro nemogoče.

Ze nekaj časa se šušlja o ustanovitvi nekakega medklubnega odbora, ki naj bi bil vrhovni forum vsega sportnega pokreta v naši dolini, odnosno v rudarskih revirjih. To idejo moramo najiskrenejše pozdraviti, kajti koncentracija vseh zdravih, tvornih narodnih sportnih sil v eno močno, jugoslovansko usmerjeno enoto, je brezdvoma v smislu nove dobe, ki je nastopila po 6. januarju p. l. Prišlo je pa drugače. Pojavila so se malenkostna osebna nesoglasja med posamezniki,

katerim na ljubo se je zaenkrat velika in zdrava ideja koncentracije na žalost žrtvovala.

Treba bo seveda podvzeti ponovne poskuse v tej smeri, da se ta zamisel vendarle realizira. Mnenja smo, da danes osebna vprašanja v društvi ne smejo igrati nobene vloge in tudi ne smejo biti ovira za obšerkosten razvoj in napredek nove dobe. Treba je obojestranske popustljivosti in kompromisov, brez katerih se seveda ne pride do cilja.

Za sistematično gojitev in čimvečji razmah sporta v naši dolini je pa potrebno enotno vodstvo vsega sportnega gibanja. Zato je tembolj potrebna koncentracija vseh sportnih sil v enotno narodno smer. Treba je podrediti nogomet, hano, lahko atletiko, tenis, plavanje, drsanje, smučanje, kolesarjenje in drugo pod strokovno nadzorstvo, ki naj izhaja iz poklicnih sportnih klubov.

Če se bodo sportni klubi zavedali dalekosežnosti pomena koncentracije za razvoj sportnega pokreta, potem pač ne bodo več dolgo odlašali, marveč bodo čimprej ustvarili platformo za skupno delovanje pod geslom »V slogi je moč«, ki je toliko potrebno našemu narodu in državi.

Na vse trboveljske sportne klube apeliramo, da v interesu napredka sportnega pokreta, čimprej odstranijo obstoječa nesoglasja ter izvršijo koncentracijo vseh sportnih sil, našo javnost pa prosimo, da sportne klube v svojem stremjenju po napredku podpira.

Razvoj sporta v Trbovljah.

Je prav simpatično, s kolikim elanom, zanimanjem in napredkom je prestopil sport zidovje mestnih okolišev in se pričel uveljavljati tudi po deželi, kjer postojajo že mnogi, prav dobri klubi.

Gorenjska, ki ima nogometna moštva na Bledu, Jesenicah, Kranju in Trzinu, tudi Škofje Loke ni izpustila. V našem mestecu je zavzel nogomet prav močne dimenzije; saj postojajo kar trije klubi: reprezentanca Sokola, rezervni klub, moštvo dijakov in nogometni klub 52. pehotnega polka.

Ze res, da so loški nogometaši preko poletja kar čudno zastali. Toliko več agilnosti pa so razvili v preteklih, pravkar minulih mesecih, ko so zaigrali na letnem telovadišču Sokola celo vrsto uspešnih, sportno lepih tekem. Igrali so z moštvom 52. p. p. 4 : 2 in 2 : 1, proti S. K. Sokol iz Kranja 2 : 9, proti S. K. Orkan 3 : 3, napram S. K. Helasu iz Ljubljane 9 : 3, z dijaki 6 : 2, proti S. K. Sparta 10 : 1. Igralo se je tudi proti S. K. Dunav, S. K. Marsu in za zaključek proti vojakom z 2 : 4.

Škofješki nogomet je pod okriljem Sokola. Odsek je bil v ostalem med najbolj žilavimi, ki se je prav s pridom kosal z raznimi nasprotniki Gorenjske in Ljubljane. Upi za nadaljni razvoj v prihodnji sezoni so najlepši.

Loško občinstvo je tekom vsega nastopanja posvečalo nogometašem veliko pozornost. Udeležba je znašala vselej par sto ljudi, na novo je bilo letos poskrbljeno za sedeže.

Nedostatki igrišča se redno in postopoma odpravljajo. Ze s prihodnjim letom se bodo izvedla na igrišču obsežnejša dela. Sedaj prazni travnik dobi drevje, tribune, ograjo in električno razsvetljavo, s čimer bo dokaj doprinešeno h lažjemu vežbanju po noči, ob času, ko so nogometaši prosti dnevnega dela. Vrh tega pa bodo z ureditvijo telovadišča ponehali predsojki glede uporabljivosti sedanjega terena.

Desna, bratska roka sportnikom so bili tambaraši, ki so vselej in povsod radi poskrbeli pred igro in med odmorom za dobro voljo. Nogomet je za letos dokončal. Naj mu da premor novih moči in sil, da se z novim življenjem srečamo na pomlad na zelenem polju.

Prednjaški tečaj v Šiški

Sokolsko društvo v Šiški je pričelo v oktobru z društvenim prednjaškim tečajem, ki bo trajal vsi zimo. Ta tečaj obiskuje okrog 40 članov in članice ter več starih in mladih naraščajnikov in naraščajnic, kakor tudi 3 bratje iz novoustanovljenega društva v Zgornji Šiški. Tečaj se vrši 1—2krat tedensko, redno pa vsako sredo od 7. do 9. zvečer. Vsem društvom, ki imajo na razpolago predavatelje, bi priporočali ta sistem, ker je bolj prikladen kakor pa 2—3tedenski tečaji, ki se drže celodnevno.

lem zidu čakata vstajenja stric in nečak, pobožna frančiškana, pater Ladislav in pater Florentin Hrovat. Skromni sta njuni gomili, kot sta bila skromna moža, ki sta živila le Bogu in narodu.

»Pater Lacko«, kateri starejši inteligent ga ne pozna, originalnega novomeškega profesorja oziroma ravnatelja, jezikoslovca in nabožnega pisatelja. Njegove jezikovne razprave so še danes vir mnogih razglabljanj. In njegova raztresenost in njegova odurna plemenitost. Prešli sta skoro v pregovor. V ljudskem spominu pa živi kot originalen spovednik.

Je prišla v frančiškansko cerkev kmečka žena v petek na vse zgodaj. Komaj je privlekla poln jeterbas jaje, da jih proda na trgu. Kam bi jih postavila, da jih kdo ne ubije med tem, ko se bo spovedovala? Najbolje na spovednico. Pa ti sta spovednica slučajno ni imela strehe in v njej je sedel pater Lacko. In zgrmelo mu je vse na glavo in v kapuco in po kuti. Kot živa jajčka jed jo je ubral v samostan.

Njegov nečak pater Florentin si je služil nebesa v temnih luknjah osnovne šole in narodno priznanje z vnetim pisateljevanjem. Novomeški srez mu dolguje še posebno hvalo in kranjska mesta istotako, dočim se ga mladina spominja ob čitanju Kristofa Schmidta.

Blizu glavnega vhoda ob zidu je širok z bršljanom zaraščan grob z lepim spomenikom, ki ga je postavilo ljubljansko društvo »Pravniki« svojemu odličnemu članu in pravniškemu pisatelju dr. Edvardu Volčiču. Bil je vnet zagovornik zblizanja jugoslovanskih narodov in je to tudi dejansko dokazal. Novomeški Sokol hrani njegovo krasno v usnje vezano knjižico, ki je ne posoja drugače kot v študijske svrhe.

Mimo sto in več zaslužnih mož gre naša pot. Prepričel je prostor za vse, omejimo se na najmarkantnejše. V zunanjo steno mrtvašnice je v zidana plošča, ki nas spominja francoske dobe pred 120-timi leti. Mnogo Napoleoncev je odšlo v večnost daleč od rodne grude. V tuj zemlji sredi Novega mesta počiva med drugimi tudi truplo

Halo! Halo! Vi žene in dekleta

dali ste se že udeležili
RADION
nagradne naloge za
50.000 dinarjev?

Ako tega še niste storili, zahtevajte takoj od
Vašega trgovca brezplačne karte za sodelovanje in točne pogoje!

Spremembe v žel. službi

Upokojeni so: Zvaničnik I. kategorije, 2. skupine: Zelenko Franc, sprevodnik, Maribor gl. kol.; zvaničnik II. kategorije 1. skupine: Dežman Josip, strojni kurjač, kurilnica Maribor gl. Straus Josip, čuvaj proge, signalna delavnica Ljubljana; Klenovšek Mihael, čuvaj proge, progovna sekcija Celje; Renner Josip, čuvaj proge, progovna sekcija Ptuj; Aleksič Ivan, prtljažnik, Pragersko; Šabec Alojzij, komercialni zvaničnik, Trbovlje; II. skupine: Mikec Franc, skladiščni deseter, Ljubljana glav. kol.

Preuversen je v uradnika III. kategorije, 3. skupine: Mavsar Janez, vlakovodja, Ljubljana gor. kolodvor, dosedaj zvaničnik I. kategorije.

Premeščen je zvaničnik II. kategorije, 3. skupine: Medved Ludovik, tovarnik, Zidani most v Ljubljano glav. kol.

Ostavko na službo je podal: zvaničnik I/4. Letmut Viljem, postajni zvaničnik, Ptuj in dnevičar Stampar Anton Prevalje.

Brzojavni - signalni izpit so položili: uradnik II/5 Pintar Pavel, komercialni uradnik, Jesenice; dnevičarji: Lešnik Viktor, Pragersko; Loborec Veleoslav, Videm Krško in Velepč Stojan, Brežice.

Novo mesto

Vojaški grobovi na novem pokopališču so letos prenovljeni. Upadle so bile že gomile in marsikje se je že težko razločil grob. Križi so odgnili, napis porazgubili. In vendar počiva tam nad petdeset mož vseh narodnosti bivše monarhije. Šolski otroci so kot vsako leto grobove okitili s cvetjem in svečkami. »Matica živih in mrtvih« pa si je nadela hvalovredno nalogo, da postavi na pokopališču spomenik tam počivajočim žrtvam svetovnega meteža kot tudi po širnem svetu razkropljenim v veliki vojni padlim Novomeščanom. V ta namen se bodo v spominskih dneh pobirali na obeh vlohah na novo pokopališče prostovoljni prispevki. Vsak najmanjši dar je dobrodošel in naj ne bo nikogar, ki bi ga odrekal.

Težke nezgode. 41-letni tesač Jožef Jenko iz Birčke vasi je v Rasnem obtešaval železniške prage. Plankača je udarila na grčo in odletela Jenku baš v koleno. Tovariš mu je z robci za silo obvezal globoko rano, nato pa je hitro odšel v kandijsko bolnico. — Drugi tesač 25 letni Matija Kren iz Drganjih sel se je vračal iz godnegadela domov. Na mokrih tleh mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da si je zvil desno nogo v členku.

Novomeški grobovi

Prijazna dolenska metropola doli ob tihhi Krki krije v svojem naročju marsikaj, kar ni ostalo ali bi saj ne smelo ostati pozabljeno. Tudi tam doli so živeli in mrlili veliki ljudje, ki so s svojim umom bistveno posegli v oblikovanje narodovo in njegove zgodovine.

Tam na ljudskem starem pokopališču zdaj že skoro sredi mesta sanja o zakletih kraljičinah in hudomušnih škrtih veliki propovednik dolenske šegavosti in neutrudni glasnik bajnih gorjanskih lepot *Janez Trdina*. Ponosni so Novomeščani nanj in lepo mu oskrbujejo gredico nad trudnim telesom. Visok granitni steber očituje svetu zaslužno pokojnikovo ime. Štirideset bajk in povesti o Gorjancih je za življenja izdal med narod, ki je dotlej le malo ali nič vedel o tihhi dolini, katero pretaka potuhnjena Krka in v katero se ogledujejo slikoviti gradovi in mogočine graščine, kjer prebiva svojevrvsten dovtipen človek, ki gre enako rad v cerkev kot v hram in ki prodaja svoje voličke ravno tako prostodušno kot stoletne bukve v temnih Gorjancih. Po cesti preko Grma in Gotne vasi je koračil mir sto in stokrat v priljubljeno Podgorje, v gorjansko lesove in v belokranjske vasice. V večem mu spomin je krščena ona cesta zdaj na njegovo ime. In ko se bo mesto še razširilo in izleščalo in ko mu zasijejo večji viri dohodkov, pride tudi gorjanski apostol do svojega spomenika, kot ga bo dobil novomeški pesnik Dragotin Kette baš na prostoru sedanjega starega pokopališča, ki bo v doglednem času Kettejev park.

Se stoji mala hišica pod kapiteljskim mostom, »pri Atilji«, kjer je vriskalo in jokalo pesnikovo srce, nad hišico predelana »vila Angelae«, nad mostom »kakor v nekdanih dnevih na kapiteljni sveti se zlati križ, pa se kopleje tam v miznih valovih, Kette pa že dolgo več ne poje, truden počiva pri sv. Kristofu v Ljubljani. Tudi njega se danes spominja Novo mesto.

Onstran starodavne kapelice tam ob preper-

dolenjskega intendanta Napoleonove Ilirije Karla barona Breuteila.

Nekako od svetovne vojne sem se v Novem mestu pokopava na novem pokopališču zunaj mesta nasproti Ragovemu logu. Tih samotni kraj, ki ga moti le drdranje voz po bližnji cesti ali ukanje pastrička tam onstran Krke.

Med mnogimi, mnogimi je tam spal večni sen slavni naš virtuos in kompozitor Anton Forster, po rodu Čeh, po srcu Slovan, po pesmi Slovec. Devetdesetletni starček pa niti po smrti ni našel mira, dokler se ni vrnil v belo Ljubljano, kjer je tekom pol stoletja doživel toliko triumfov in toliko razočaranj. Pri svetem Križu je njegov poslednji dom.

Predno zapustimo novo pokopališče, obiščimo še tam na doljenjem koncu nizke gomile, ki krijejo izmučene telesne ostanke njih, ki jim ni bilo usojeno, da dočakajo zarjo svobode, in ki jih je nastleje iztrgalo iz rok dragih svojcev. Šolska mladina jim je okitila grobove in prižgala lučice, saj bo drugod mladina enako storila.

Še tretje pokopališče uporabljajo Novomeščani. Je tik ob mestni meji. Lička vas in Šmihel z visokim samostanom in internatom je v bližini. Tam spi ona, ki je toliko pomenila Francetu Prečernu, tam spi žena, ki nam je dala nesmrtno pesnika, tam spi *Primiceva Julija*, poročena pl. Scheuchenstuel, soproga predsednika novomeškega okrožnega sodišča.

Na drugi strani kapelice je poleg svoje žene je našel poslednji dom nestor slovenskih pedagoških pisateljev in nekdani direktor novomeške gimnazije Franc Brežnik.

Mimo svežega groba doljenjskega šaljivca *Štemburja* najdemo doli ob zidu grob odličnega vinarskega strokovnjaka in strokovnega pisatelja Bohuslava Škadickega, bivšega ravnatelja kmetijske šole na Grmu, ki mu je tudi inozemstvo priznalo njegovo delo in ga je čehoslovanska kmetijska akademija imenovala svojim dopisnim članom.

Ker so v dobrih starih časih posebno zaslužne

ljudi pokopavali kar po cerkvah, se moramo ob tej priliki spomniti slavnega slovenskega pisatelja 17. stoletja Matije Kastelca, novomeškega kanonika, ki počiva v frančiškanski cerkvi, katere velik dobrotnik je bil. Baval se je tudi s stavbarstvom in po njegovem načrtu in pod njegovim vodstvom se je napravila fasada novomeške frančiškanske cerkve in se je postavil stolp. Grobni napis, ki je viden v cerkvi, si je spenil mož sam. Današnji hotel Koklič je bil njegova last, ki jo je 1668. leta daroval svojemu beneficijatu. Napis nad vhom očituje njegovo mecenstvo.

Na frančiškanski porti pod zvonom nas skoro prestrašijo tri malone v naravnih velikosti v kamen vklesane viteške postave. Eden teh oklepnikov je slavni strahovalec Turkov, uskoški kapetan in glavni poveljnik vseh čet na turški granici, Ivan Lenkovič. Poleti 1569. leta je junak izdihnil na slikovitem gradu Otočcu, kjer je »z-medel vseh štirih gradov, ki jih je imel v novomeški okolici, najraje bival. Kot svojega velikega dobrotnika so ga očeti frančiškani pokopali v svoji cerkvi. Spomenik bi bilo skoraj umestno rešiti v muzej.

Tudi okoli kapiteljske cerkve in v njej počiva mnogo omembe vrednih mož: a prostora primanjkuje. Pod glavnim vhom se vidijo ostanki svetega Feliksa, ki ga osobito Belokrajci močno častijo. Njegove kosti je dal prenesti iz rimskih katakomb kapiteljski prost Germanik grof Thurn. Po ljudskem izročilu je svetnik doljenjski rojak iz vasice Potov vrh pri Novem mestu. Kako bi ga mogli potem prezreti!

In ko smo tako obšli vse poslednje domove ranjkih Novomeščanov, slavnih in nepoznatih, bagatih in ubogih, več ali manj zaslužnih, ne moremo končati drugače, da se spomnimo njih, ki so dale našim prednikom in nam življenje in ki sta jih brezmejna ljubezen in neskončna požrtvovalnost položila v prezgodnji grob, to so naše pokojne matere, ki jim budi blag spomin in njihovi dušam večni pokoj!

Viktor Pirnat.

rako zidarskega podjetnika Matka Curka na Martinovem trgu (Mirje) je večerj ponoči vložil neki odpušteni delavec ter odnesel več zidarskega orodja v skupni vrednosti 300 Din.

Drobišč policijske kronike. Zaradi tatvine namiznih prtov iz paviljona Gospodarske zveze na velesojmu je bil večerj aretiran neki postopač dalje sta bila aretirana dva pijanca, ker sta v neki gostilni razgrajala. Policijski upravi so bile večerj prijavljene 3 manjše tatvine, 2 telesni poškodb, 3 neprevidne vožnje z avtobusom in s kolesom, 2 ponočnjaka zaradi kačenja bencnega miru, 1 gostilničar zaradi prekoračenja policijske ure, 5 prekrškov avtopredpisov in 10 prekrškov cestnopolijskega reda.

V vlaku okraden Ljubljancin. Pred dnevi se je Ljubljancin, uradnik Milan J. vozil v potniškem vlaku iz Beograda v Ljubljano. V bližini Sremske Mitrovice pa je presenečen ugotovil, da mu je iz suknjice izginila hranilna knjižica Poštne hranilnice z vlogo 950 Din in žepna ura, vredna 550 Din. Tatvine je bil osumljen neki 35 let star možič, visoke in močne postave. Ko so ga še držali, se jim je v vlaku iztrgal ter skočil z drvečega vlaka na progo. Beg se mu je posrežil.

Maribor

Izredni občni zbor Jugoslovanske Maticе v Mariboru.

Maribor, 31. oktobra.

Izredni občni zbor podružnice Jugoslovanske Maticе v Mariboru, ki je bil sinoči v Narodnem domu, se je odlikoval po tem, da se je na njem napravljalo z največjo resnobo in vnebo o našem najbolj prečtem manjšinskem vprašanju in da so bili na njem napravljani važni sklepi v pogledu reorganizacije.

Občni zbor je otvoril dosedanj predstnik g. Stanko Detela, ki je obrazložil vzroke razpusta pokrajinskega odbora, glede katerega je vložil priziv in je pričakoval, da bo v najkrajšem času ugodno rešen. Ni pa bil razpuščen osrednji odbor in tudi ne podružnice, ki radi tega lahko nemoteno nadaljujejo svoje delo. Zvesta svojem večletnemu stremljenju po koncentraciji narodno-obrambene dela, boče tukajšnja podružnica čim ožjega sodelovanja z Narodno obrano, radi česar predlaga, da prevzame njeno predsedstvo predsednik sreske organizacije Narodne obrane, kar se sprejme z največjim odobravanjem in navdušenjem.

Za g. Detelo se je razvila stvarna in temeljita debata glede bodočega dela, v katero so posegli prof. Kenda, prof. Kovačič, dr. Vauhnič, dr. Irgolič, Brandner, Perhavec, prof. Sedivy, Kariš in drugi, nakar je bil soglasno izvoljen novi odbor s prof. Kendo na čelu.

Končno so bili sprejeti nekateri predlogi, med njimi predlog glede naše manjšine na Koroskem, za katero se bo Jugoslovanska Matica zavzela z vso odločnostjo. Tudi je bilo sklenjeno pozvati javnost, osobito pa vse dosedanje prijatelje Jugoslovanske Maticе, da to velevažno narodno-obrambno organizacijo, ki ima nalogo skrbeti za narodne manjšine izven mej naše države, tudi nadalje podpirajo, zlasti pa sedaj, ko je čakajo najtežje naloge tako na Primorskem kakor na Koroskem. Prva seja novoizvoljenega odbora, na kateri se bo razpravljalo predvsem o izvedbi sklepov občnega zbora, bo v četrtek, dne 6. novembra ob 20. uri v pisarni Sokolske župe v Narodnem domu.

m Lekarniška služba. Nočno lekarniško službo ima od nedelje 2 t. m. opoldne do nedelje 9. opoldne lekarna Albanese »Pri sv. Antonu« v Frankopanovi ulici.

m Okrasitev grobov. Na vseh mariborskih pokopališčih je bilo te dni živahno vrvenje. Čistila so se pota, snažili grobovi in zasajalo in opletalo se je novo cvetje. Mestni pogrebni zavod je z občinskimi delavci očistil tudi vojaške grobove na novem mestnem pokopališču na Pobrežju in poskrbel za sveče, ki bodo zagorele na predvečer Vernih duš. Kakor običajno, bodo tudi letos peli na pokopališčih tukajšnji moški pevski zbori.

m Obiskovalcem pokopališč. V počaščenje spomina pokojnih bodo nabirale na obeh glavnih mariborskih pokopališčih oba praznika članice Slovenskega ženskega društva dinarske prispevke v prid slabotnih otrok in njihovo oddajo v počitniško kolonijo na Pohorju. Apehiramo na vse posestnike pokopališč, da izvrše svojo človekoljubno dolžnost.

Sigurno in hitro vožnjo v megli Vam omogoči

edino „MEGLOLOM“

(Nebelbrecher)

601

kl prodira s svojimi barvnimi žarkii meglo. S tem preprečite nesrečo. Še danes zahtevajte v lastnem interesu naš cenik. Generalno zastopstvo za avtopribor

M. Sušteršič, Maribor, Tattenbachova 26

m Predavanje. V ponedeljek 3. t. m. bo dvorani Zadrugne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti predaval Dunajčan I. Koranek o amuškem raju na Korosici. Predavanje je organiziral zimskosportni odsek SPD.

m Sanatorij v Mariboru. Gosposka ul. 49, tel. 2358. Najmoderneje urejen za operacije in zdravljenje z zdravilnimi aparati. Lastnik: primarij dr. Mirko Černič, specializist za kirurgijo. **m Nesreča posestnika.** Z desno nogo je prišel po nesreči v parno mlatilnico posestnik Viljem Kronfogel v Čremenšnjaku pri Zgornji Kolitini. Prepeljali so ga v bolnico.

m Nesreča pri Sv. Petru. Včeraj popoldne okrog 11. ure je pri mariborskem stavbeniku Kiffmannu zaposlenega 30-letnega hlapca Blaža Mlakerja pri Sv. Petru pod Mariborom konj tako močno brenil v desno nogo, da so ga morali z rešilnim avtomobilom prepeljati v bolnico.

Oglašajte vedno v »Jugoslovani«! Imeli boste uspeh!

m Tujaki promet. Pri zgleševalnem uradu na predstojništvu tukajšnje policije je bilo v mesecu oktobru prijavljenih na novo 2132 oseb, od teh 582 tujih državljanov. Med tujci jih je bilo 250 z Dunaja, 139 iz Gradca in 193 od drugod.

Težka nesreča v Lovniku pri Poljčanah

Včeraj popoldne je prišla 46-letna posestnica Helena Ropova v Lovniku pri Poljčanah pri branjanju njive z desno nogo med zobovje brane tako nesrečno, da se ni mogla rešiti in so jo konji vlekli za sabo še okrog 200 metrov. Pri tem si je Ropova zlomila desno nogo nad kolonom, pod kolonom pa si jo je zmečkala. O nesreči je bila obveščena tukajšnja rešilna postaja, ki je poslala v Poljčane svoj avto in ranjenko prepeljala v bolnico. Stanje Ropove je tako, da ji bodo najbrže morali odrezati desno nogo.

Nenavadna šala

Včeraj popoldne okrog 14. ure je bila rešilna postaja obveščena, da hodi po zunanji strani ograje mostu pri Studencih neznan s cvetjem okrašen mladenič, ki najbrže ni pri pameti. Rešilna postaja je odšla tja. Ko pa je mladenič zagledal rešilno moštvo, je skočil v Dravo. Priletel pa je na plitvino, s katere se je lahko sam rešil in utekel, tako da ga rešilno moštvo ni moglo zasledovati. Mladeniča so kasneje dobili.

Celje

*** Osebna vest.** Sodnik in pisatelj g. Jernej Stante je podal ostavko na državno službo in se posveti advokaturi. Stopil bo v pisarno odvetnika dr. Lovrenčiča v Ljubljani. Simpatičnemu javnemu delavcu želimo ob odhodu v Ljubljano mnogo sreče!

*** Zahvala javnosti.** Zbirka za spomenik koroskemu junaku in pesniku Srečku Puncerju je donesla 13.241 Din in so s tem kriti stroški za spomenik, ki je bil odkrit na svetlan način ob veliki udeležbi naroda dne 19. oktobra v Braslovcah. Za vpsolane prispevke se podpisani odbor iskreno zahvaljuje zavodom, korporacijam, društvom in posameznikom, ki so z velikim umevanjem omogočili uspeh akcije. Zahvala gre tudi vsem, ki so s svojo udeležbo pri odkritju dali svečanosti sijaj in pomen. Odbor za postavitev spomenika.

*** Vpisovanje v kmetijsko nadaljevalno šolo v Celju** in gospodinjstvo šolo za kmetijska dekleta v Celju bo v torek 4. novembra ob 14. uri v okoliški osnovni šoli na Dolgem polju.

*** Pobijanje trošarine na vinski most.** Mestno načelstvo razglasa, da je banska uprava Dravske banovine dovolila, da sme mestna občina celjska za kritje občinskih potrebščin v letu 1930 po vsem občinskem ozemlju pobirati občinsko trošarino po 2 Din od 100 litrov vinskega mošta.

*** Nagradno streljanje celjske strelske družine** se vrši v nedeljo 2. novembra ob 10. uri na strelišču v Pečovniku. Pripuščajjo se samo člani; vendar pa se sprejemajo člani še pred pričetkom streljanja na strelišču, če plačajo članarino za pol leta naprej. Na strelišče bo vozil mestni avtobus izpred kolodvora ob 9.30. Če ne bo dovolj prostora, se bo vračal dotle, da spravi vse udeležence na strelišče.

*** Nočno lekarniško službo** ima od danes sobote do vštete petka 7. novembra lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

*** Kdo sprejme v oskrbo deklici in dečka.** Občina Celje okolica oddala bi za svoje ali brezplačno stalno oskrbo dve deklici v starosti 11 in 13 let ter fanta v starosti štirih let. Informacije se dobe v občinski pisarni na Bregu med uradnimi urami.

Kranj

Sprememba sejmskih dni. Novemski in decemski (Miklavžev) tržni sejem je letos mestna občina prestavila in se ne vršita prvi ponedeljek v mesecu, kakor doslej. Prvi ponedeljek v novembru je Vernih duš dan, zato se sejem prestavi za teden dni na 10. novembra. Prvi ponedeljek v decembru pa je narodni praznik Ujedinjenja, zato se sejem prestavi na naslednji dan, t. j. 2. decembra.

Kamnik

Vojaško pokopališče v Mekinjah, na katerem je pokopanih 53 v Kamniku med vojno umrlih vojakov, je letos za praznik Vseh svetnikov izredno lepo urejeno. Ceste so očiščene in posute z belim peskom, na vsakem grobu so zasajene krizanteme, na križih pa visijo vence. Prosimo vsakogar, kdor bo v teh dneh obiskal pokopališče, naj ponese s seboj vsaj eno svečko za samotne in zapuščene gomile padlih vojni žrtv. Ne zaostajajmo za drugimi narodi, ko gre za počaščenje onih, ki so žrtvovali v izpolnjevanju svojih težkih dolžnosti najdražje, lastno življenje!

Šmartno pri Litiji

Osebna vest. Na tukajšnje osnovno šolo je premeščena gđ. Marija Hlebč iz St. Vida pri Stični. Kot bivša načelnica tamkajšnjega »Sokola« jo iskreno pozdravljamo.

Svoje godbo ustanove tudi naši agilni Šmarčani. V ta namen bo dne 1. novembra sestanek ob 11. uri v salonu hotela »Maček« v Šmartnem.

Vpisovanje na obrtni nadaljevalni šoli se bo začelo od dne 4. novembra t. l. šola se pa prične z rednim poukom 9. novembra t. l. Druge podrobnosti se zvedo pri vodstvu obrtne šole v Šmartnem.

Cerknica

Škoda po padlem snegu. Šele sedaj se je doznela škoda, ki jo je povzročil tako zgodnji sneg v naših krajih. Nekateri posestniki, ki imajo svoje drevesnice precej oddaljene od trga, so šele sedaj doznali, kako škoda jim je napravil sneg v njih. Sicer jim je sneg polomil samo mala drevesa, toda tudi teh je bilo škoda, saj so imeli vsi posestniki največje veselje z njimi, ker so jih res lepo gojili in bi jim v prihodnjih letih obilno poplačala njihov trud. Nadalje je sneg tudi telefonskih žic precej potrgal. Zlasti od Cerknice proti Ložu so bile pretrgane na več mestih in tako je bila telefonska zveza za nekaj časa prekinjena. Sedaj je zopet že vse v redu. Tudi radio-naročnikom je sneg malo nagajal in tudi nekaj škode je napravil nekaterim.

Skozolea je padel. Kakor znano, je pri gradnji ceste Begunje—Sv. Vid zaposlenih večje število delavcev in tako spijo večinoma vsi po bližnjih kozolecih in skednjih. Tako je tudi neki delavec, ki je doma nekeje od Kočevja, hodil vsak večer spat na neki kozolec v Topolu. Zadnjič se je zjutraj odpravil na delo, a ker je bilo še nekoliko mračno, je po neprevidnosti stopil na rob odprtine. Omahnil je in padel z glavo na voz, ki je stal pod kozolec. Po srečnem naključju je ostal pri življenju, a vseeno si je zdobil več kosti v rami in na tilniku. Odan je bil v ljubljansko bolnico.

V jarek se je prevrnil. V sredo popoldan se je vračalo z Rakeka več voznikov skupaj domov. V bližini Marofa, kjer je česta precej strmo odsekana, so se nekaj šalili in tako je neki voznik v šali pahnol svojega tovariša na rob ceste. Temu je zmanjkalo ceste in se je prevrnil po strmem bregu v jarek. Pri padcu se je močno potkolpel po vseh delih telesa. Tudi lažje notranje poškodbe je dobil pri padcu. Prvo pomoč so mu nudili njegovi tovarišvozniki, ostal je v domači oskrbi.

Semenj. V ponedeljek se vrši v Cerknici kramarski in živinski semenj. In sicer kramarski pred farno cerkvijo, živinski pa pri Sv. Roku.

Vsi sveti. Res je lepo na našem pokopališču, toda tisti kupi raznih ostankov mu pa le niso v okras. Kljub temu, da je prepovedano pustiti nesnago z grobov na pokopališču, jo skoro vsi ljudje nosijo na te kupe.

Sprememba posesti. G. Lončar, ki se je pred kratkim vrnil iz Amerike, je kupil od Marjete Kebe hišo z velikim vrtom, ki stoji na koncu Cerknice.

Trbovlje

Iz delovanja Uduženja vojni invalidov. Letos obhaja tukajšnje Uduženje vojni invalidov, vdov in sirot 10 letnico svojega obstoja. Uduženje se lahko s ponosom ozira na svojo desetletno delovno dobo, saj je požrtvovalno lečilo svojim pomoči potrebnim članom in članicam rane, ki jim jih je prizadejala kruta svetovna vojna. V tovariški hvalečnosti se tudi spominja pri tej priliki zvestih tovarišev Zveze bojevnikov iz svetovne vojne, ki so stali Uduženju v najtežjih trenutkih ob strani bodisi z nasveti ali z dejansko pomočjo. Ta tovariška skupnost in zvestoba se je najlepše manifestirala s postavitvijo prelepega spomenika vojnim žrtvam v Trbovljah. Letošnje leto se lahko označuje kot eno najtežjih let, kar so jih doživeli vojni invalidi, vdove in sirote v tukajšnjem rudarskem revirju po preobratu. Od številnega praznovanja in s tem zmanjšanega zaslužka so tudi ti hudo prizadeti. Zato je sklenil sedanjí odbor prirediti v kratkem veliko tombolo, katere čisti dobiček bo namenjen za podpore v pomanjkanju živčnim žrtvam svetovne vojne v tukajšnjem revirju, zlasti onih, ki jih je sedanja težka socialna kriza najbolj zadela. Odbor razpošilja na vse strani prošnje za prispevke v denarju ali blagu, ki bi služili kot dobitki pri tomboli. Razen tega pa bo Uduženje na praznik Vseh svetnikov tudi na tukajšnjem pokopališču uvedlo štetje obiskovalcev ter pri tem prodajalo spominke listke. Ker bodo zbrani prispevki namenjeni v dobrotelne namene, naj bi dobrosrčna javnost ne odklanjala prošnji Uduženja vojni invalidov odnosno odkup spominskih listkov, ki jih bodo invalidi na praznik Vseh svetih prodajali.

Pojasnilo Uduženja vojni invalidov v Trbovljah glede konzorcija za zgradbo invalidskega doma. Uduženje vojni invalidov v Trbovljah nas prosi glede na izjavo trbovlskega podžupana g. Ignaca Sitarja v »Jugoslovani« št. 36 z dne 11. sept. t. l., da priobčimo sledeče pojasnilo: G. podžupan Sitar pojasnjuje v svoji izjavi, da na občini ni bil deponiran denar konzorcija, pač pa hranilna knjižica. To dejstvo na stvari pač ne spremeni prav ničesar, ker je podžupan g. Sitar izročil funkcionarjem konzorcija hranilno knjižico, s katero so potem denar dvignili ter ga uporabili v doslej še nepojasnjene svrhe. Prvotno je namreč sresko načelstvo naročilo takratnemu županu g. Sitarju pismeno — kar je sporočilo tudi podpisnemu odboru UVI, da naj izroči hranilno knjižico Uduženju vojni invalidov, toda g. podžupan tega naloga na žalost ni vpošteval, ter je telefonično pojasnil sreskemu načelniku, da se naj ta denar našima oblaščenima zastopnikoma ne izroči, češ, da bi ga naša organizacija uporabila v povsem druge svrhe. To bi seveda ne odgovarjalo resnici, kajti Uduženje je že v takratni prošnji, naslovljeni na velikega župana ljubljanske oblasti povdarilo, da namerava organizirati tombolo ter pri tej priliki odkodovati oškodovane kupce srečk loterije konzorcija za zgradbo invalidskega doma, ki je propadla. Na ta pojasnila, ki jih je telefonično sporočil g. podžupan Sitar sreskemu načelniku, je leta anularal že izdano odredbo, da se nam izroči hranilna knjižica. Kasneje se je ta knjižica izročila funkcionarjem konzorcija, ki so — kakor že omenjeno — uporabili svoto 14.000 do 18.000 Din v doslej še nepojasnjene svrhe. Toliko javnosti v pojasnilo, da se ne bo mislilo, da je bilo podpisano Uduženje vojni invalidov, vdov in sirot soudeleženo pri akciji loterije Konzorcija za zgradbo invalidskega doma v Trbovljah, pri kateri je bilo mnogo kupcev srečk občutno oškodovanih, dočim je podpisano Uduženje silno trpelo tako na ugledu, kakor tudi v gnotnem in moralnem pogledu, ker se je izrabljalo invalidsko ime v invalidskim interesom povsem nasprotno namene.

Krajevni odbor Uduženja vojni invalidov v Trbovljah.

Hrastnik

Vrtec. Tu se ustanovi še en oddelek otroškega vrta, na katerega je imenovana naša znanka gđ. Klara Baloh, ki je službovala med vojno na C. i. M. vrtec. Dobrodošla!

Odlikovanje. Z redom Jugoslovanske krone V. r. je bil odlikovan na zadnjem tuk. uradnem dnevu sreskega načelstva rezervni častnik g. Ivan Plazar ml., ki je vključen v tukajšnji steklarni. Odlikovanec je brat poleti v Rimskih toplicah ponesrečene hrastniške Sokolice.

Litija

Sport. V nedeljo so gostovali v Litiji senjorji SK Ilirije in odigrali nogometno tekmo s SK Litija. Zmagali so Litijanci z rezultatom 4:2. Prvi polčas je sodil g. Lozar, s katerim pa publika ni bila nič kaj zadovoljna. Padlo je več ogorčenih vzklikov. Bolje bi bilo, da se publika vzdrži raznih neumestnih medklincev, s katerimi samo moti sodnika in igralce. Po tekmi so priredili gostom na čast litijski sportniki veselico v dvorani Dekliškega doma.

Sokol. Ker je tekom par mesecev prijavilo vstop k društvu večje število novincev, je uprava Sokola dostavila vsem priglasencem nove prijavnice, s katerimi se obvežejo posejati redno društveno telovadbo vsi oni, ki še niso dopolnili 26 let. Pristopilo je tudi več šolarjev. Po sokolskem pravilniku pripadajo naraščanju nad 12 let stari dečki in deklice. Naraščaj pa ima telovadbo posebno še v zimskem času zvečer, ko je že tema. Zelo bi bilo ustreženo staršem in šoli, ako bi bilo mogoče preurediti telovadne ure naraščaja na tak čas, ko je še dan. S tem bi bilo namreč mogoče ugoditi tudi vzgojni zahtevi, ki prepoveduje šolarjem nočno potikanje po cestah in ulicah.

Rimske toplice

Proslava osvobođenja Čehoslovakov. Naša sokolsko društvo je v torek zvečer ob 21. uri proslavilo v gostilniških prostorih br. Gregorja Sušnika dan osvobođenja čehoslovaškega naroda. Proslavo je otvoril podstarosta Sokola br. Dvořak. Br. Dvořak je tudi po kratkih pozdravnih besedah zelo lepo in zanimivo zajeto vsebino zgodovine čehoslovaškega naroda vse od poznih časov do danes orisal njegov boj za obstanek, nek, posebno za časa svet. vojne. Njegovo predavanje je vsesplošno zadovoljilo navzoče. Proslavitev je potekla v najbolj zadovoljivem razpoloženju. Po predavanju, ki je trajalo več kot pol ure, se je publika odzvala s ploskanjem in živahno vzklikala: »Živela Čehoslovaška! Živela bratska sloga!« Pevske točke pa so izpolnili bratje Sokoli sami, ko so zapeli: »Hej Slovani!« in »Lepa naša domovina«. Po oficijelni proslavi se je vršil še domači proslavitveni večer, tako da je bila proslava zares povoljno uspeša.

Svetovno znano kazino so podrli

Do prihodnje sezijske bodo zgradili najmodernejšo novo

Spiro letošnje rekordne letoviščarske sezijske na Bledu, kjer je bilo okoli 19.000 tujcev, ki so prišli iz najrazličnejših bližnjih in daljnjih krajev, je nastala včasih radi mikavnega in zanimivega programa družabnega večera v Kazini silna gneča, kjer ni bilo mestoma možno dobiti pod nikakim pogojem prostora.

Ako premostrimo, da se je na Bledu v zadnjih letih, tako tudi ravno letos, mudilo 22 različnih narodov in sodeč s stališča, da ga menda ni mesta v Nemčiji, odkoder ne bi bili prišli tuji kot gostje v Park-hotel, je upravičena trditev, da je bil vsak slehern posestnik Bleda vsaj enkrat gost Kazine. Lahko se torej po vsej pravici označi Kazino kot svetovno znano. Gre za to hvala pred vsem lastniku Park-hotela, ki si je znal s svojim požrtvovalnim in neumornim, solidnim delom pridobiti toliko spoštovanja, ugleda in naklonjenosti mednarodne publike.

Hoteč nuditi svojim gostom čim več udobnosti in komforta, je lansko leto zgradil velikanski štirinadstopen hotel. Številni gostje se radi prenatrpanosti niso mogli prosto gibati v Kazini; gneča je bila zlasti na plesišču, zato se je lastnik odločil, da poveča in razširi Kazino.

Pred dobrimi 14 dnevi je je gradbena tvrdka Slavec s svojimi številnimi delavci jela razdirati. Ko bodo popolnoma podrli Kazino ter odpeljali gradbeni material, bodo zgradili že do prihodnje sezijske najmodernejšo kavarno Kazino, ki bo mnogo večja od stare ter edina te vrste v Dravski banovini.

Koliko je vreden ostanek cigar in cigaret?

Pomislite samo to: Cigareta je dolga običajno kakih 6 centimetrov. Kako dolg pa je ostanek, ki ga vržete proč? Kar zmerite ga! Dolžina ostanka je odvisna več ali manj od vaše varnosti! potem pa tudi od vaše nervoze in znaša povprečno 2 in pol do 1 in pol centimetra. Ali pa recimo, da znaša povprečno po dva centimetra. Vidite, to pa je ravno tretjina cele cigarete, ki ste jo plačali celo! Pa ne samo vi, ampak vsi milijoni kadilcev.

Sedaj pa pomislite, koliko milijonov cigaret pokade ljudje! In eno celo tretjino tega dragega blaga pomečemo proč!

Ali mora res tako biti in tako ostati? Ali ne bi bilo mogoče napraviti take cigarete, ki bi jo človek lahko pokadil do konca? Fabrikanti bi morali gledati na to, da človek res lahko pokadi vse, kar drago plača. Mi imamo sicer cigarete s cevkami iz papirja, ampak teh ne mara vsak. Zato pa bi bilo potrebno, da bi se gospodje iznajditelji pečali tudi s to zadevo.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v
Trbovljah.

Časa boste imeli dovolj

za praznika Vseh Svetih in Vernih duš, da priporočite svojim bližnjim, prijateljem in znancem naš list. Povejte jim, da smo pripravljene pošiljati jim en teden »Jugoslovana« na ogled. — Dajte jim dopisnico, ki je priložena današnji številki, da se lahko takoj naroče

Škodljiva krma

Krma lahko škodi živini iz različnih vzrokov. Radi primorane peske, prsti ali pepela. Te neprebavljive snovi izloča črno navadno kot blato in čisto ne škodijo, da si jih požre žival mnogo. Včasih se pa skopijo v prebavilnih organih, pokrijejo sluznico z debelo plastjo ali pa ostanejo pri prežvekovalcih v želodčnih gubah, kar povzroča prebavilne motnje, zaprtje ali celo smrt.

Radi nekaterih tovarniških dimov. V teh so včasih strupene arzenove svinčene ali cinkove spojine, ki se vsedejo na vršino rastlin. Cink, svinec, baker in arzen pa vstopajo tudi v rastlinsko tkanišče, tako n. pr. arzen v peso, če je bila gnojena z gnojilom, ki je vsebovalo arzen. Take požrte rastline povzročajo kronično zastrupljenje in hiranje živali. Zveplasta kislina, solna kislina in fluorovodik, ki so večkrat v tovarniškem dimu, vsrkava rastlinsko listje. Dolgotrajno krmljenje živine z rastlinskimi deli, ki so nasičeni s solno kislino, povzroča kostne bolezni.

Radi rje, plesni in bakterij. Rje in plesni povzročajo včasih vnetje črevesnih sluznic, krče, ohromitev hrbtnega mozga in požiralnega centra in ledvične ter mehurne bolezni. Domnevajo, da vstvarjajo te glive v gotovi razvojni stopnji ostre snovi, ki povzročajo vnetje in živčne strupe, ki so tem bolj škodljivi, čim bolj je žival občutljiva. Včasih vzkljujejo trosi in zraščajo v črevesno sluznico, kar povzroča vnetja. Dasi so plesni različno škodljive in rje samo dvoje vrst, je vendar bolje, da vedno zavremo tako krmo. Vsekakor je ne sme jesti mlada ali noseča žival. — Krompirjeva plesen je menda neškodljiva. Vendar se krompir spremeni radi te plesni v kratkem času tako (suho ali vlažno plesenje), da ga ni mogoče pokrmiti.

Krma, ki so jo popadle gotove plesni ali bakterije, je lahko strupena. Okus in duh krme tu čisto varata. Edino zanesljivo preiščemo sumljiv material mikroskopsko in mikrobiološko.

Radi zmrznjene krme (korenje, gomolji, repa, sadje, trava itd.). Zmrznjena krma sicer ni popolnoma neuporabljiva, vendar lahko škodi radi mraza sluznici, če je mnogo poje žival na tešče. — Če zmrznjena krma po odtajanju še dalje časa leži, postane kmalu škodljiva. Radi zmrznjenja so namreč postale stanične mreže bolj propustne, kar omogoča pomešanje staničnih sokov srednjih stanic. Pri tem spremene encimi, ki so sicer v stanih zaprti, škrob v sladkor in utekočinijo beljakovine. Tako spreminjena krma se kaj rada brzo pokvari. Krmo, ki je bila zmrznjena, je torej zelo priporočljivo kar najhitreje skisati.

Strupene rastline. Strupene rastline se lahko nahajajo v senu v velikih množinah. Od nekaterih rastlin so vsi deli strupeni, od nekaterih le seme. Take škodljive, pri nas v poštev prihajajoče rastline so te: mak, kokolj (plevel med žitom), njivna gorjušica (poljski plevel), omotna ljujka (vrsta trave), pasje zelišče, jesenski podlessek, cipresasti mleček, zeleni klobuk, zlatica, močvirska preslica, škrobotec itd. V zelenem obilnem krompirju in v krompirjevem zelišču je strup solanin. Semena nekaterih leguminoz in bezgovo listje oddajajo cianovodik, kar lahko zastrupi žival do smrti. Cianovodik vsebuje tudi mladi lan, medtem ko je pozneje popolnoma neškodljiv. Škodljiv učinek naštetih rastlin lahko vsaj deloma preprečimo z izpiranjem ali kuhanjem v vodo. — Močno peščen rastline družijo mehanično žledno sluznico, ker jo ranijo ostrini in trdi zobki in robovi, kar povzroča vnetja in veliko oddajanje beljakovin z blatom. Med te rastline spada pasja trava, bilnica, šaš itd. Ta učinek zakremenjenih celic zelo zmanjša krmno vrednost takozvanih kislih trav.

Pokvarjena umetna krma. Umetna krma ki je večinoma produkt kemičnih tvornic, a prihaja pri nas malo v poštev, postane lahko škodljiva radi razkroja beljakovin, radi produktov kopenja in plesnjenja, nastalega radi neprimerne ali predolgega ležanja.

Huda zima?

Ste lahko brez skrbi!

Vse potrebne oblačilne predmete

Gospodarske vesti

× Zaščita proti neugodam pri delu. Zunanje ministrstvo je obvestilo trgovinsko ministrstvo, to pa vse gospodarske organizacije, da je bilo na XII. konferenci dela, ki se je vršila v Ženevi, izglasovano priporočilo glede ukrepov za zaščito pred neugodami pri delu. Zunanje ministrstvo je preko trgovinskega ministrstva vprašalo gospodarske organizacije za mnenje, ali bi se ta konvencija mogla skleniti in na kakšnih načelih.

× Plemenska živina selekcijskih postaj. Znano je, da je ministrstvo za poljedelstvo lani razdelilo raznim selekcijskim postajam plemensko živino, predvsem perutninarstvo in svinčarstvo in drugih pasem. Sedaj so te postaje vrstile v mislu zakonskih predpisov izposojeno plemensko živino. Zato je bo ministrstvo izposodilo dalje. Ker obstajajo take selekcijske postaje večinoma na severu države, proučuje ministrstvo načrt, da izvede enako akcijo v južnih krajih naše države.

× Standardizacija izvoza jaje. V oddelku za živinorejo proučuje ministrstvo za poljedelstvo, kako naj se čimprej uveljavi predlog o standardizaciji izvoznih jajc.

× Samoupravne finance. Zveza mest kraljevine Jugoslavije je sklenila sklicati na dan 5. novembra t. l. konferenco zastopnikov mest v Beogradu. Na tej konferenci se bo vršila anketa na zelo široki podlagi o financiranju in sestavljanju občinskih proračunov. Financiranje in budžetiranje mest je postalo v zadnjem času zelo težko in komplicirano. Mesta imajo vedno več izdatkov, pa si ne znajo pomagati do novih dohodkov, a dosedanje zbiranje občinskih dohodkov, posebno trošarine, se je pokazalo za zelo neuspešno. Vsa ta in slična vprašanja se bodo obravnavala na tej konferenci in zveza mest pričakuje, da bo prišlo na zborovanju do zelo koristnih in konkretnih predlogov in zaključkov. Poleg zastopnikov mest so povabljeni na to konferenco tudi zastopniki posameznih ministrstev kot tudi poedinih industrijskih, trgovskih in obrtnih gospodarskih organizacij. Vse kaže, da bo ta konferenca postala vse bolj zanimiva in važna, kakor obe konferenci, ki sta se vršili v Ljubljani in Zagrebu, ker bodo zastopniki mest imeli priliko priti v stike z vsemi onimi, od katerih je odvisno sestavljanje finančnih proračunov.

× Trgovinska pogodba med Italijo in Romunijo. Naš generalni konzulat v Milanu je obvestil zunanje ministrstvo, da je bila nedavno sklenjena in da je stopila že v veljavo trgovinska pogodba med Romunijo in Italijo.

× Zakon o neposrednih davkih. Ker na merodajnih mestih podrobno proučujejo vprašanje, kako naj bi se olajšala gospodarska kriza in kako bi se našel izhod iz nje, ter bi pri olajšanju krize prišlo v poštev tudi olajšanje pri plačevanju davkov, je zelo verjetno, da bodo merodajna oblastva resno razmislila vpraša-

Izborne kvalitete

iz novo povečane zaloge po najnižjih cenah

nje o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednem davku.

Dobave

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 7. novembra t. l. ponudbe glede dobave 700 komadov nalučnikov in 60 komadov gorilcev za petrolej.

Prometno-komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 7. novembra t. l. ponudbe glede dobave 2100 kom. brezovih metel in 1400 komadov signalnih zastavic. — (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 3. novembra t. l. ponudbe glede dobave steklenih cevi; do 10. novembra t. l. pa glede dobave 1 hidranta za zalivalni zasip.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 6. novembra t. l. ponudbe glede dobave 250 omotov krovne lepenke.

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 10. novembra t. l. ponudbe glede dobave bakrene žice, 2000 m² krovne lepenke in 1000 kg katana. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Borzna poročila

dne 31. oktobra 1930.

Devizna tržišča

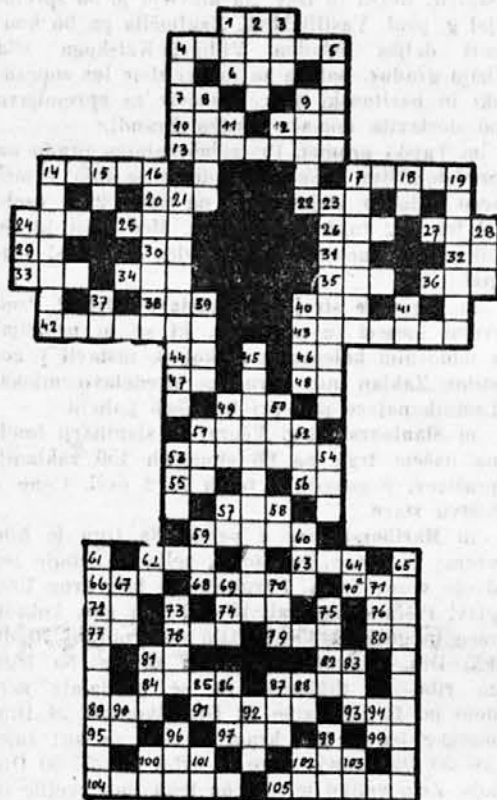
Ljubljana, 31. oktobra. Amsterdam 22.735, Berlin 13.455, Bruselj 7.8708, Budimpešta 9.883, Curih 1095.90, Dunaj 7.944-7.974, London 274.31, Newyork 58.35, Pariz 221.54, Praga 167.06-167.86, Trst 294.35-296.35.

Zagreb, 31. oktobra. Amsterdam 22.695 do 22.755, Dunaj 7.940-7.974, Berlin 13.44 do 13.47, Bruselj 7.8708 bl., Budimpešta 9.87 do 9.90, London 273.91-274.71, Milan 294.486 do 296.486, Newyork 58.25-58.45, Pariz 220.54 do 222.54, Praga 167.06-167.86, Curih 1094.40 do 1097.40.

Beograd, 31. oktobra. Amsterdam 22.75 do 22.7650, Berlin 13.44-13.47, Curih 10.9440 do 10.9740, Dunaj 7.940-7.974, London 273.91 do 274.71, Pariz 220.54-222.54, Praga 167.06 do 167.86.

Dunaj, 31. oktobra. d. Amsterdam 285.72, Beograd 12.75, Berlin 168.95, Bruselj 98.89, Bu-

Križanka „križ“

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. epiški kralj, 4. letopis, 6. rastlina, 7. reka v Italiji, 9. lat. veznik, 10. država v Ameriki, 12. moško ime, 13. nadomestje sladkor, 14. metla, 17. ustanovitelj Teh, 20. znamka motornih koles, 22. žensko ime, 24. na pomoč, 25. barva, 26. nogometni izraz, 27. štetje, 29. ploščinska mera, 30. l. k., 31. j. d., 32. os. zaimek, 33. del posode, 34. sledi vojni, 35. časovno razdobje, 36. turški mogotec, 38. Corneillova tragedija, 40. del cerkve, 42. kvartopirci, 43. odslej, 44. kaz. zaimek, 46. obl. pom. gl., 47. kratka, 48. osel (frc.), 49. organ, 51. jaro žito, 53. propad, 55. grška črka, 56. gl. 44., 57. zemlja, 59. mesto v Egiptu, 62. frc.: pijan (fon.), 63. stvarnik, 66. evropska prestolnica, 68. pokrivalo, 70. a) Čapkovo delo, 72. lat. kaz. zaimek, 74. mati Romulova, 76. obl. os. zaimek, 77. božanstvo, 78. papiga, 79. veznik, 80. nem. predlog, 81. gl. 29., 82. čr. 84. tvornica čevljev, 87. nevestino premoženje, 89. moško ime, 91. relacija, 93. mil (shr.), 95. število, 97. zrak (frc.), 99. lastnoročno, 100. pič, 102. ruska reka, 104. ljubljansko pokopališče, 105. ukrivljen žebelj.

Navpično: 1. steza, 2. napis na križu, 3. zver, 4. zeliš, 5. moško ime, 6. mesto na Japonskem, 9. mesto v Zg. Italiji, 11. vzdih, 12. plošč.

dimpešta 124.15, Bukarešta 4.2113, Kopenhagen 189.65, London 34.46, Madrid 78.50, Milan 37.1175, Newyork 709.30, Pariz 27.825, Praga 21.03, Sofija 5.1397, Stockholm 190.25, Varšava 79.47, Zürich 137.72.

Curih, 31. oktobra. Beograd 9.1275, Pariz 20.2125, London 25.0287, Newyork 515.15, Bruselj 71.8125, Milan 26.9725, Madrid 57.90, Am-

Zimske plašče, zimske obleke, zimsko perilo, snežne čevlje, damske, moške ter otroške

sterdam 207.50, Berlin 122.75, Dunaj 72.63, Stockholm 138.25, Oslo 137.80, Kopenhagen 137.80, Sofija 3.73, Praga 15.275, Varšava 57.75, Budimpešta 90.20, Atene 6.675, Carigrad 244, Bukarešta 3.06, Helsingfors 12.975.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb.

Zagreb, 31. oktobra. Državni papirji: 7% inv. pos. 88 bl., vojna škoda ar. 428 do 429 (429), dec. 428.50-430, februar 520 do 426, 4% agr. obv. 54 bl., 7% Bler. pos. 80.50 do 81.25 (81.50), 8% Bler. pos. 91.75-92.25, 7% pos. hip. b. 80.75-81.25 (81.25). Banke: Hrvatska 50 d., Praštediona 925-930, Udružena 191-192, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 67 d., Narodna banka 8000-8100, Industrije: Sečerana Osijek 296-300, Trboveljska 382 do 385, Slavonija 200 d., Vevče 124 d.

Beograd, 31. oktobra. 7% inv. pos. 87-87.50, 4% agr. obv. 55, 7% pos. drž. hip. b. —, 7% Bler 84.50 (1000 dol.), vojna škoda 447 do 448 (2025 kosov), ult. dec. 452-452.50 (4000 kosov), Narodna banka 8060-8150.

Dunaj, 31. oktobra. d. Bankverein 17.20, Kreditni zavod 47.20, Trbovlje 47.50.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu Newyork, 31. oktobra. 8% Bler 92 R, 7% Bler 79.50-80, 7% pos. drž. hip. banke 79.75 do 80.50.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca: neenakomerna. Promet 3 vagone koruze.

Novi Sad, 31. oktobra. Pšenica: 79/80 kg, baška 140-142½, baška Tisa šlep 147½ do 152½, gornjebaška 147½-152½, banatska Ti-

mera, 14. del mostu, 15. pesnitev, 16. množica, 17. sportna trgovina v Zagrebu, 18. predlog, 19. pokopališče v Zagrebu, 21. pokopališče v Ljubljani, 23. jugosl. pokrajina, 24. užiten del drevesa, 23. žensko ime, 37. gl. 12., 39. znan port. pomorščak, 40. poljedelsko orodje, 41. del telesa, 45. zadnje počivališče, 49. molim (lat.), 50. žuželka, 51. lat. predlog, 52. konica, 53. predlog, 54. uzmovč, 57. kazalni zaimek, 58. gl. 12., 59. naš otok, 60. število, 61. naravoslovje, 62. obl. os. zaimka (shr.), 64. utežna enota, 65. moderno pokopališče, 67. žensko ime, 69. nam kaže čas, 70. šahovski izraz, 71. koliba, 73. teža, 75. plošč. mera, 81. mesto na Finskem, 83. prislov, 85. kaz. zaimek, 86. žensko ime, 87. iglavec, 88. igralna karta, 90. os. zaimek, 92. reka v Afriki, 94. frc. os. zaimek, 96. neumen, 98. rudarski izraz, 100. kratica žalostnega spomina, 101. os. zaimek, 102. pritrilnica, 103. nikalna.

Rešitev križanke »Č. S. R.«

Vodoravno:

2. Neruda — 8. oberoč — 14. rja — 17. ovinec — 18. sol — 19. mi — 20. Lee — 22. ais — 23. kra — 24. dož — 25. Srb — 26. k. s. — 28. Edi — 29. H. H. — 30. Ba — 31. Ita — 32. pot — 35. pa — 37. ip — 38. altar — 40. davek — 43. Nemeova Božena — 45. Alep — 46. Riko — 47. vaza — 48. Ob — 49. Bratislava — 52. Ajas — 53. at — 54. do — 57. zob — 59. sta — 60. kje — 62. ar — 63. kol — 65. ma — 67. orkan — 70. pi — 71. in — 72. ab — 74. otava — 75. Thomas Masaryk — 76. laket — 78. pa — 79. Al — 80. on — 81. ro — 82. Ana — 84. ion — 87. Sak — 89. sol — 92. ton — 94. ter — 95. val — 96. dialog — 99. Jan Hus — 102. Ice — 103. Alaika — 104. enkrat.

Navpično:

1. Praha — 2. nor — 3. Eva — 4. Ri — 5. un — 6. ded — 7. ako — 8. Osram — 9. bob — 10. el — 11. Om — 12. čik — 13. Leipa — 15. Jihlava — 16. as — 20. le — 21. edinstvo — 23. Karpati — 25. ste — 27. Sporadi — 30. Baeza — 31. in — 32. Po — 33. or — 34. at — 36. ažio — 39. tla — 40. Dvořak Ant. — 41. vi — 42. Karasek — 44. Eka — 50. Sabinas — 51. Andrisk — 55. uta — 56. oko — 58. pop — 59. Smetana — 61. j. r. — 64. Liberec — 66. anali — 68. par — 69. salon — 71. Iva — 73. ban — 74. Opava — 77. toreč — 83. al — 85. oda — 86. Nil — 87. sok — aga — 90. oje — 91. lan — 92. tua — 93. ost — 94. ti — 97. Au — 98. li — 100. n. k. — 101. h. r. —

Prejeli smo 30 pravih rešitev križanke »Čebelac«. Zreba je določil nagrado g. Matko Babiču, dijaku drž. moškega učiteljskega v Mariboru — knjigo »Vohunec«.

Pa pravilno rešitev današnje križanke razpisujemo nagrado knjigo: »Slika Doriana Graya« (Oskar Wilde).

do 145, gornjebanatska 145-147½, južnobanatska 137½-140, sremska 78 kg 135-137½, slav 78 kg 132-135. — Koruza baška, sremska stara 100-105, nova 70-72½, nova dec., jan. 70-72½, sremska posušena 87½-90, ladja 87½-90. — Moka: baška Og, Ogg 250-270. 2. 220-240, ostala neizpremenjena. — Fižol: baški sremski 270-280. Promet: pšenica 36 vagonov, ječmen 1 vagon, koruza 11 vagonov, moka 4 vagone, otrobi 3 vagone. — Tendence: mlačna.

Sombor, 31. oktobra. Pšenica: baška Tisa šlep 80 kg 145-150, baška okolica Sombor 78 kg 135-140, gornjebaška 79/80 kg 147½ do 152½, banatska Bega šlep 79 kg 140-145, banatska Bega kanal 79/80 kg 135-140, banatska Dunav šlep 79/80 kg 135-140, sremska 78/79 kg 132½-137½, slav. 78 kg 130-135. Oves: baški, sremski, slav. 132½-137½. Koruza: baška 102½-107½, ladja Dunav 105-110, nova posušena 85-90, nova ladja Dunav dec., jan. 75-80, nova ladja Dunav garant. 67½-72½. Moka: baška Og, Ogg 260-270, 2. 230-240.

na dolgoročno odplačevanje pr.

Oblčilnici „Ilirija“

Ljubljana

Mestni trg 17. Telefon 28-25.

5. 200-210, 6. 165-175, 7. 105-115, 8. 80-85. Fižol: baški zusanec 250-260, baški mešani 145-155. Otrobi: baški, sremski, slav. 65 do 70. Tendence neizpremenjena. Promet 215 vagonov.

Budimpešta, 31. oktobra. Tendence: dobro uvrščena. Promet: majhen. Pšenica: marc 15.90 (15.90-15.91), maj 16.05 (16.05-16.06). Rž: marc 9.10 (9.10-9.11). Koruza: maj 12.35 do 12.46 (12.41-12.42). Trs. maj 10.35-10.40 (10.30-10.35).

Ljubljansko lesno tržišče

Tendence neizpremenjena mlačna, brez prometa.

Poslužujte se za oglašanje

»Jugoslovana«!